

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

Optimalizace daňové povinnosti poplatníka k dani z příjmů fyzických osob

Vypracovala: Bc. Kateřina Nováková

Vedoucí práce: Ing. Jarmila Rybová

České Budějovice 2016

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina NOVÁKOVÁ**
Osobní číslo: **E14715**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Optimalizace daňové povinnosti poplatníka k dani z příjmů fyzických osob**
Zadávající katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analyzovat dopad úpravy základu daně o odpočty a nezdanitelné části, úpravy částky daně o slevy na dani u fyzických osob na disponibilní příjem poplatníka daně z příjmů fyzických osob. Práce bude zpracována v rámci projektu GAJU 149/2014/S.

Rámcová osnova:

1. Úvod.
2. Konstrukce daně z příjmů fyzických osob v ČR.
3. Úprava základu daně z příjmů fyzických osob o odpočty a nezdanitelné části.
4. Úprava částky daně o slevy na dani z příjmů fyzických osob.
5. Metodika výpočtu daňové povinnosti k dani z příjmů fyzických osob u vybraných poplatníků ve vymezeném období.
6. Vlastní výpočty daně u vybraných poplatníků ve sledovaném období.
7. Vyhodnocení výsledků prostřednictvím efektivní sazby daně.
8. Diskuse.
9. Závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 50-60 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Eurostat. Dostupné z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>. [online].

Kubátová, K. (2006), *Daňová teorie a politika* (4. vyd.). Praha: Aspi Wolters Kluwer.

Vančurová, A., Láchová, L. (2014), *Daňový systém ČR 2014* (12. vyd.). Praha: 1.

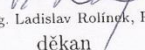
VOX a.s.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jarmila RYBOVÁ
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: 3. března 2015

Termín odevzdání diplomové práce: 15. dubna 2016

17
doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

.....

Bc. Kateřina Nováková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce paní Ing. Jarmile Rybové za její odborné vedení, laskavý přístup a podnětné rady, kterých jsem při zpracování této diplomové práce využila.

Obsah

Obsah	1
1. Úvod	3
2. Daň z příjmů fyzických osob.....	4
2.1 Charakteristika DPFO	4
2.2 Historie DPFO.....	4
2.3 Sazby DPFO	5
2.3.1 Vývoj sazeb DPFO v České republice	5
2.3.2 Efektivní sazba DPFO	8
3. Konstrukce daně z příjmů fyzických osob v ČR.....	9
3.1 Poplatník.....	9
3.2 Předmět daně	9
3.2.1 Příjmy osvobozené od daně	10
3.2.2 Příjmy vyňaté z předmětu daně	10
3.2.3 Bezúplatné příjmy.....	10
3.3 Základ daně.....	11
3.3.1 Dílčí základy daně	11
4. Úprava základu daně a výpočet daně.....	13
4.1 Nezdaniitelné části základu daně	13
4.2 Odčitatelné položky	15
4.3 Uplatnění nestandardních odpočtů.....	16
4.4 Solidární zvýšení daně.....	16
5. Úprava částky daně o slevy na dani	18
5.2 Slevy na dani	18
5.2.1 Slevy na poplatníka.....	19
5.2.2 Slevy na vyživované osoby.....	19
5.2.3 Slevy na zaměstnance se zdravotním postižením	20
6. Metodika výpočtu daňové povinnosti k dani z příjmů fyzických osob u vybraných poplatníků ve vymezeném období.....	23
7. Vlastní výpočty daně u vybraných poplatníků ve sledovaném období	25
7.2 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2008.....	26
7.2.1 Domácnost 1.....	27
7.2.2 Domácnost 2.....	28
7.2.3 Domácnost 3.....	30

7.3	Výpočet daňové povinnosti poplatníka v období 2009-2010	31
7.3.1	Domácnost 1.....	31
7.3.2	Domácnost 2.....	32
7.3.3	Domácnost 3.....	33
7.4	Výpočet daňové povinnosti poplatníka v období 2011-2012	35
7.4.1	Domácnost 1.....	35
7.4.2	Domácnost 2.....	36
7.4.3	Domácnost 3.....	37
7.5	Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2013.....	39
7.5.1	Domácnost 1.....	39
7.5.2	Domácnost 2.....	41
7.5.3	Domácnost 3.....	42
7.6	Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2014.....	44
7.6.1	Domácnost 1.....	45
7.6.2	Domácnost 2.....	47
7.6.3	Domácnost 3.....	49
7.7	Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2015.....	50
7.7.1	Domácnost 1.....	51
7.7.2	Domácnost 2.....	52
7.7.3	Domácnost 3.....	53
7.8	Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2016.....	54
8.	Vyhodnocení výsledků prostřednictvím průměrné sazby daně	56
8.1	Zhodnocení daňového zatížení domácnosti 1	56
8.2	Zhodnocení daňového zatížení domácnosti 2	58
8.3	Zhodnocení daňového zatížení domácnosti 3	59
8.4	Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „sleva na poplatníka“	61
8.5	Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „sleva na manželku“.....	62
8.6	Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „DZ na 1 dítě“	63
8.7	Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „DZ na 2 děti“	65
9.	Diskuse.....	67
10.	Závěr	69
11.	Summary	70
	Seznam použité literatury	71
	Seznam tabulek, schémat a grafů	74

1. Úvod

„Na světě nejtěžší věc k pochopení je daň z příjmů.“

(Albert Einstein)

Téma své diplomové práce jsem si vybrala z jednoduchého důvodu - daňová optimalizace je totiž úžasný nástroj, který umí potěšit každého podnikatele, pokud má chuť o svých doposud nezdaněných penězích přemýšlet.

Hra s čísly, zákony a paragrafy, jež legálním způsobem umožňuje redukovat daňovou povinnost poplatníků daně z příjmů fyzických i právnických osob - to je kouzlo daňové optimalizace, které představuje logický krok každého daňového poplatníka. Za tímto krokem ovšem stojí velké množství práce a snahy nejen samotného poplatníka, účetního či daňového poradce, ale i správce daně, který jejich postupy kontroluje. Cílem každého daňového subjektu je využití všech zákonem povolených postupů, tedy uplatnění veškerých možných slev, odpočtů či daňových úlev k dosažení minimální daňové povinnosti. Tyto postupy však musí být provedeny v souladu se zákonem, neboť hranice mezi daňovou optimalizací a krácením daně je velmi tenká.

Téma této diplomové práce zní: „Optimalizace daňové povinnosti poplatníka k dani z příjmů fyzických osob“; jejím cílem tedy je provedení daňové optimalizace u jednotlivých poplatníků v určeném období, stanovení jejich daňové povinnosti a porovnání daňové zátěže.

První část práce - teoretická, zahrnuje první čtyři kapitoly, které se věnují charakteristice daně z příjmů fyzických osob. Popisují vývoj této daně, sazby a historii. Vysvětlují, kdo je poplatníkem daně, co je předmětem daně, z čeho se skládá základ daně a jaké příjmy jsou předmětem daně. Rozebírají úpravy základu daně, výpočet daňové povinnosti a osvětlují, co jsou nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky a solidární zvýšení daně. V neposlední řadě rozebírají uplatnění nestandardních odpočtů a možnosti užití slev na dani.

Druhá část práce – praktická, se zabývá samotnou optimalizací daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob. Popisuje jednotlivé domácnosti, jejich příjmy a změny v zákonech, na základě kterých dochází k výpočtům jejich daňové povinnosti a daňového zatížení pro jednotlivá období. Zjištěné výsledky poté rozebírá a vyhodnocuje je pomocí průměrné sazby daně.

2. Daň z příjmů fyzických osob

Dříve, než se dostaneme k hlavnímu problému této práce, tedy k optimalizaci daňové povinnosti poplatníka k dani z příjmů fyzických osob (dále jen „DPFO“), je třeba vysvětlit základní problematiku této daně. Objasnit její charakteristiku, historii, základní pojmy a konstrukci daně.

2.1 Charakteristika DPFO

Daň z příjmů fyzických osob je osobní důchodová daň, která je nezbytnou součástí každého moderního daňového systému. Jedná se o nejsložitěji konstruovanou daň a také o daň nejméně populární, přesto se ve většině zemí řadí mezi nejdůležitější, a to zejména díky své výnosnosti, komplexnosti a ekonomické efektivnosti. (Vančurová, & Láchová, 2014)

Nazýváme ji univerzální daní, které podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců. Jejím úkolem je, aby byla dostatečně výnosná (fiskální funkce), aby byla prostředkem redistribuce důchodů (redistribuční funkce) a zároveň ovlivňovala chování poplatníka žádoucím směrem, například příspěvky humanitárním organizacím (alokační funkce) (Hamerníková, & Maaytová, 2010)

2.2 Historie DPFO

Osobní důchodovou daň lze považovat za poměrně mladou, poprvé byla zavedena v roce 1799 ve Velké Británii k financování válek proti Napoleonovi. Po vítězství nad Napoleonem byla daň dočasně zrušena, ale válečné zadlužení a nedostatek veřejných příjmů donutil premiéra Peela, aby ji znovu zavedl.

Ostatní vyspělé země začaly důchodovou daň zavádět většinou až koncem 19. a v prvních desetiletích 20. století. V Rakousku-Uhersku (tedy i na území dnešní České republiky) se začala vybírat od roku 1849.

Při svém vzniku měla osobní důchodová daň pouze několikaprocentní sazby a týkala se pouze vysokých důchodů, její sazby však v průběhu let neustále vzrůstaly. K opačnému efektu, tedy ke snižování sazeb, docházelo až v průběhu 80. a počátkem 90. let. V postkomunistických zemích byly osobní důchodové daně v pojetí odpovídajícímu potřebám tržních ekonomik zavedeny počátkem 90. let., v České republice došlo k zavedení DPFO k 1. 1. 1993 s cílem zdanit globální důchod každého

jednotlivce tak, aby neexistovaly rozdíly mezi zdaněním důchodů pocházejících z různých zdrojů. (Kubátová, 2006)

2.3 Sazby DPFO

Na rozdíl od nepřímých daní, které jsou upravovány evropskými směrnici zaměřenými na minimální sazby a spolupráci při správě daní, je oblast osobních důchodových daní dotčena zejména v oblasti harmonizace daňových základů. Cílem Evropské komise v této oblasti je výhradně strukturální harmonizace (Nerudová, 2005), přičemž nutnost koordinace této daně na úrovni EU je nezbytná zejména kvůli zamezení dvojího zdanění a řešení neúmyslných či úmyslných přeshraničních daňových úniků. (European commission, 2001)

Státy Evropské unie si samy stanovují, jaká bude výsledná podoba DPFO, ať už se jedná o počet a výši jednotlivých daňových sazeb, výši zdanitelných sazeb či slev na dani atd. Proto mají některé státy zavedenou lineární (rovnou) daň, při které je určena jednotná sazba pro všechny příjmy, jiné používají sazeb hned několik.

V posledních letech je u DPFO patrný postupný pokles výše nejvyšších sazeb v průměru v Evropské unii. Dochází spíše ke zvyšování nepřímých daní a snižování daní přímých ve snaze snížit finanční zátěž pro firmy a zlevnit cenu lidské práce. Sazby daně u osobních důchodů jsou až na výjimky progresivní tak, aby u vyšších důchodů byla průměrná sazba vyšší, než u nižších důchodů. (Kubátová, 2015)

2.3.1 Vývoj sazeb DPFO v České republice

Od roku 1993, kdy byla DPFO v České republice zavedena, prošla mnoha změnami, které se projevovaly nejen počtem a výší daňových sazeb, ale upravovaly se i základy daně.

Česká republika měla v letech 1993 až 1995 šest pásem. V roce 1993 byla stanovena doposud nejvyšší sazba této daně, a to ve výši 47 % ze základu přesahujícího 1 080 000 Kč. V následujících letech docházelo k jejímu postupnému snižování na 44 % v roce 1994 a 43 % v roce 1995, kdy také došlo ke snížení počtu pásem na pět, které trvalo až do roku 2000, kdy byla nejvyšší sazba snížena na 40 %. Od roku 2000 do roku 2007 se počet pásem snížil na čtyři a upravovaly se výše nejnižších sazeb.

Zásadní změna přišla od 1. ledna 2008, kdy byl systém klouzavě progresivních sazeb změněn na jednotnou lineární sazbu, jež byla stanovena ve výši 15 %. K určité progresi však dochází i nadále, a to vzhledem k existenci odčitatelných položek a slev na dani.

Spolu s tímto snížením a zjednodušením se zavedl nový a ve světě prakticky neznámý pojem tzv. „superhrubá mzda“. Ta představuje mzdu zaměstnance zvýšenou o sociální a zdravotní pojištění, jež je povinen za něho odvádět zaměstnavatel. V roce 2008 činila souhrnná sazba povinného pojistného 35 %, z čehož 9 % činilo zdravotní pojištění a 26 % sociální pojištění. Současná výše souhrnné sazby činí od roku 2009 34 % (tedy 9 % zdravotní pojištění a 25 % sociální pojištění). Stanovená 15% sazba ze „superhrubé mzdy“ tvoří 20,1 % z hrubé mzdy ($15 \cdot 1,34$). To znamená, že nynější 15% sazba daně je vlastně pouze kosmetickou úpravou skutečné sazby DPFO ve výši 20,1 %.

Další významná legislativní změna týkající se DPFO byla uzákoněna k 1. lednu 2013, kdy došlo k zavedení solidárního zvýšení daně, jehož cílem bylo snížení schodků veřejných rozpočtů (Kozelský, 2013).

Podle zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů činí solidární daň 7 % z kladného rozdílu mezi:

- a) *„součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle § 6 a dílčího základu daně podle § 7 v příslušném zdaňovacím období a*
- b) *48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.“*

Její zavedení bylo časově omezeno na období tří let, měla být tedy uplatněna naposledy v daňovém přiznání za rok 2015, avšak k jejímu zrušení doposud nedošlo.

Výše uvedený vývoj sazeb podrobněji popisuje následující tabulka.

Tabulka 1: Vývoj sazeb DPFO v letech 1993-2015

Rok	Základ daně		Daň	Ze základu přes (v Kč)
	od (v Kč)	do (v Kč)		
	0	60 000	15%	-
	60 000	120 000	9 000 Kč + 20%	60 000
1993-1995	120 000	180 000	21 000 Kč + 25%	120 000
	180 000	540 000	36 000 Kč + 32%	180 000
	564 000	1 080 000	151 200 Kč + 40%	540 000
	1 080 000	a více	367 200 Kč+ 43-47%	1 080 000
	0	84 000	15%	-
	84 000	144 000	12 600 Kč + 20%	84 000
1996	144 000	204 000	24 600 Kč + 25%	144 000
	204 000	564 000	39 600Kč + 32 %	204 000
	564 000	a více	154 800 Kč+ 40%	564 000
	0	84 000	15%	-
	84 000	168 000	12 600 Kč + 20%	84 000
1997	168 000	252 000	29 400 Kč+ 25%	168 000
	252 000	756 000	50 400 Kč+ 32%	252 000
	756 000	a více	211 680 Kč+ 40%	756 000
	0	91 440	15%	-
	91 440	183 000	13 716 Kč + 20%	91 440
1998	183 000	274 200	32 028 Kč + 25%	183 000
	274 200	822 600	54 828 Kč + 32%	274 200
	822 600	a více	230 316 Kč + 40%	822 600
	0	102 000	15%	-
	102 000	204 000	15 300 Kč + 20%	102 000
1999	204 000	312 000	35 700 Kč + 25%	204 000
	312 000	1 104 000	62 700 Kč + 32%	312 000
	1 104 000	a více	316 140 Kč + 40%	1 104 000
	0	102 000	15%	-
2000	102 000	204 000	15 300 Kč + 20%	102 000
	204 000	312 000	35 700 Kč + 25%	204 000
	312 000	a více	62 700 Kč + 32%	312 000
	0	109 200	15%	-
2001-2005	109 200	218 400	16 380 Kč + 20%	109 200
	218 400	331 200	33 012 Kč + 25%	218 400
	331 200	a více	61 212 Kč + 32%	331 200
	0	121 200	12%	-
2006-2007	121 200	218 400	14 544 Kč + 19%	121 200
	218 400	331 200	33 012 Kč + 25%	218 400
	331 200	a více	61 212 Kč + 32%	331 200
2008-2012			15%	
2013-2015			15% + 7%	

Zdroj: Kozelský, 2013

2.3.2 Efektivní sazba DPFO

Zákonem stanovená sazba DPFO v České republice je ve výši 15%, avšak skutečná (efektivní) sazba daně se od této stanovené mnohdy výrazně liší. Hlavním důvodem je existence slevy na poplatníka a skutečnosti, že se DPFO odvádí ze „superhrubé mzdy“ (Gola, 2013). Proto je efektivní zdanění z příjmů mírně progresivní i přesto, že je zavedena rovná daň.

Efektivní sazba daně se vypočte jako podíl výsledné daně z příjmů a disponibilního nebo hrubého příjmu či zisku u podnikatelského subjektu.

3. Konstrukce daně z příjmů fyzických osob v ČR

Daň z příjmů fyzických osob je složitě konstruovanou daní, a proto je potřeba nejenom vymezit poplatníka daně, předmět daně či základ daně, ale popsat i logickou strukturu tvory základu daně.

3.1 Poplatník

Poplatníky DPFO jsou všechny fyzické osoby, které dělíme do dvou skupin:

1. *daňový rezident* – fyzická osoba s trvalým bydlištěm na území České republiky nebo osoba, jež nemá na území České republiky trvalé bydliště, avšak v průběhu kalendářního roku zde pobývá alespoň 183 dní. Daňový rezident podléhá DPFO svými celosvětovými příjmy, tedy jak příjmy z České republiky, tak ze zahraničí a má neomezenou daňovou povinnost.
2. *Daňový nerezident* – osoba, která není daňovým rezidentem a má omezenou daňovou povinnost, neboť DPFO podléhají pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky (Sojka, 2013).

3.2 Předmět daně

Dani z příjmů fyzických osob podléhají všechny příjmy fyzické osoby s výjimkou těch příjmů, jež nejsou jejím předmětem. Jedná se jak o příjmy peněžní, tak i nepeněžní, oceňované zpravidla podle zákona o oceňování. Obecně lze považovat za příjem vše, čím dochází ke zvýšení majetku poplatníka (Vančurová, & Láchová, 2014).

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů říká, že předmětem DPFO jsou:

1. příjmy ze závislé činnosti dle § 6
2. příjmy ze samostatné činnosti dle § 7,
3. příjmy z kapitálového majetku dle § 8,
4. příjmy z nájmu dle § 9,
5. ostatní příjmy dle § 10 (Brychta, Vychopeň, Pilařová, & Strouhal, 2015)

Každý z těchto pěti druhů příjmů je označován také jako tzv. dílčí základ daně.

3.2.1 Příjmy osvobozené od daně

Existuje celá řada příjmů podléhajících předmětu daně, avšak od daně osvobozených. Toto osvobození se týká více než 60 druhů příjmů, z nichž nejdůležitější mohou být rozděleny do následujících skupin:

- některé bezúplatné příjmy,
- některé výhry,
- některé příjmy z prodeje majetku,
- důchody a sociální transfery,
- náhrady škody a pojistná plnění s výjimkami.

3.2.2 Příjmy vyňaté z předmětu daně

Jsou však i druhy příjmů nepodléhajících DPFO. Jedná se především o úvěrové finanční nástroje či příjmy vymezené zvláště pro některý druh příjmů tvořících dílčí základ daně (např. cestovní náhrady do výše zákonných limitů u příjmů ze závislé činnosti).

3.2.3 Bezúplatné příjmy

Od 1. 1. 2014, kdy došlo ke zrušení daně dědické a darovací a jejich zahrnutí do zákona o daních z příjmů, zákon používá nový pojem, tzv. „bezúplatný příjem“, který zahrnuje: příjmy z dědění, příjmy z odkazu, darování a jiné příjmy nabyté bez poskytnutí protiplnění. Tyto příjmy jsou významnými položkami osvobozenými od DPFO. Osvobození tedy platí pro veškerý majetek nabytý děděním či odkazem, dále se týká i majetku získaného od osoby, která je příslušníkem jeho rodiny žijící s ním ve společné domácnosti (Dušek, & Sedláček, 2015).

Stanovení příjmů, jež vstupují do základu DPFO zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 2: Vymezení příjmů vstupujících do základu DPFO

VEŠKERÉ PŘÍJMY POPLATNÍKA
-příjmy vyňaté ze zdanění
=PŘÍJMY PODHLÉHAJÍCÍ DANI
-osvobozené příjmy
=PŘÍJMY ZAHRNOVANÉ DO ZÁKLADU DANĚ
=PŘÍJMY TVOŘÍCÍ SAMOSTANÉ ZÁKLADY DANĚ

Zdroj: Vančurová, & Láchová, 2014

3.3 Základ daně

Základ daně z příjmů lze definovat jako předmět daně očištěný o osvobozené příjmy či příjmy z jiného důvodu nezahrnované do základu daně, jež je snížený podle stanovených pravidel o uznané daňové výdaje. Jedná se tedy o částku, o níž příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud u jednotlivých příjmů není stanoveno jinak (Zákon č. 586/1992 Sb.).

Vzhledem k velkému množství různorodých příjmů je stanovení schématu základu DPFO poměrně složité. Veškeré příjmy jsou rozděleny do 5 dílčích základů daně, aby bylo možné stanovit pravidla pro uplatňování výdajů.

3.3.1 Dílčí základy daně

- *Příjmy ze závislé činnosti* – nejdůležitější dílčí základ daně týkající se největšího počtu poplatníků, v rámci kterého se zdaňují příjmy poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci, tedy mzdy a platy. Mezi příjmy vyňaté patří zejména cestovní náhrady do výše zákonných limitů či maximálních hranic, nebo zaměstnavatelem poskytnuté pracovní a ochranné pomůcky a oděvy. Mezi příjmy osvobozené patří poskytování nealkoholických nápojů na pracovišti či závodní stravování.
- *Příjmy ze samostatné činnosti* – jsou druhým nejvýznamnějším druhem příjmů DPFO. Jedná se o příjmy plynoucí poplatníkovi z nezávislé činnosti. Mezi tyto příjmy patří například příjmy ze zemědělské výroby, příjmy ze živnosti, příjmy z jiného podnikání, příjmy z výkonu nezávislého povolání aj.
- *Příjmy z kapitálového majetku* – neboli příjmy z držby finančního majetku, přičemž převážná většina těchto příjmů ze zdrojů na území ČR tvoří samostatné základy daně zdaňující se srážkou u zdroje. Jedná se zejména o úroky z vkladů na účtech, které dle podmínek bank nejsou určeny k podnikání, úrokové výnosy z dluhopisů, úroky a jiné výnosy z vkladních listů, podíly na zisku kapitálových korporací a podíly na zisku tichého společníka.
- *Příjmy z nájmu* – mezi tyto příjmy řadíme příjmy z pronájmu nemovitých věcí, evidovaných jednotek a movitých věcí. Je-li ovšem příjem z nájmu movitých věcí pouze příležitostný, považuje se za ostatní příjem. Základem daně jsou

příjmy snížené o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení, které mohou být odečtené jak ve skutečné výši, tak lze použít výdaje paušálem - 30 % z příjmů.

- *Ostatní příjmy* – jedná se o všechny příjmy, jež nebyly zachyceny v předchozích dílčích základech daně. Lze je snížit o výdaje nutné na dosažení příjmů, avšak není možné uplatnit odpisy majetku nebo využít paušální výdaje (paušální výdaje mohou být použity pouze u příležitostných příjmů ze zemědělské výroby) (Vančurová, 2013).

Výpočet základu DPFO popisuje následující tabulka. Je z ní patrná úprava jednotlivých dílčích základů daně, které v konečné fázi mohou tvořit základ daně. Pokud totiž poplatníkovi ve zdaňovacím období plynou souběžně dva či více příjmů, pak je základem daně součet dílčích základů.

Tabulka 3: Výpočet základu daně z příjmů fyzických osob

<i>příjmy ze závislé činnosti</i>
+ pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatele
= dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti
<i>příjmy ze samostatné činnosti</i>
-výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti (či záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
<i>příjmy z nájmu</i>
-výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
=dílčí základ daně příjmů z nájmu (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
<i>příjmy z kapitálového majetku</i>
= dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku
<i>ostatní příjmy</i>
-výdaje na dosažení příjmů (podle druhů příjmů do výše daného druhu příjmů)
=dílčí základ daně ostatní příjmy

Zdroj: Vančurová, 2013

4. Úprava základu daně a výpočet daně

Dříve než přistoupíme k samotné úpravě základu daně, je potřeba nastínit kroky, které tuto úpravu doprovázejí, navazují na ni a zajišťují konečné vypočtení daně. Tyto kroky popisuje následující tabulka:

Tabulka 4: Výpočet daně z příjmů fyzických osob

základ daně
- odpočty od základu daně (odčitatelné položky a nezdanitelné části)
= základ daně po snížení (zaokrouhlený na stovky korun dolů)
* sazba daně
= částka daně před slevami
+ solidární zvýšení daně
- slevy na dani
= daň po slevách (daňový bonus)

Zdroj: Vančurová, & Láchová, 2014

Tabulka ukazuje, jak si poplatník může snížit nejen základ daně, ale také případně svou výslednou daňovou povinnost do takové míry, kdy se dostane až do fáze daňového bonusu, tedy situace, při které mu stát (v zastoupení finančního úřadu) peníze vrátí. Je tedy potřeba postupovat od začátku, a to úpravou základu daně o nestandardní slevy.

Úprava základu daně je relativně obtížná, neboť se základ daně snižuje o celou řadu odpočtů, které lze rozřadit do dvou skupin:

- *standardní* – snižují základ daně o přesně danou částku nebo % ze základu daně,
- *nestandardní* – nejsou vyjádřeny přesnou částkou, ale maximálním (minimálním) limitem v absolutním či relativním vyjádření.

V České republice se v současné době používají pouze nestandardní odpočty.

Na rozdíl od slev na dani, jež se použijí až po vypočtené daňové povinnosti (více v následující kapitole), se nestandardní odpočty uplatní před výpočtem daňové povinnosti - odečtou se od výsledného základu daně (Kandler, 2013). Všechny odpočty se odečítají nezávisle na ostatních - bez jakéhokoliv pořadí, tedy veškeré odpočty jsou v jedné linii a každý z nich se uplatňuje přímo proti základu daně.

4.1 Nezdanitelné části základu daně

Jak již bylo uvedeno výše, nezdanitelné části základu daně jsou částky snižující základ daně (pomáhají tedy k nižšímu zdanění) při splnění podmínek pro jejich

uplatnění. Jejich efekt je sice menší než ten, jež způsobují slevy na dani (ty jsou odečítány přímo od daně), ale i přesto představují významný nástroj daňové optimalizace. Nezdanitelné části základu daně jsou:

- *bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely* – odpočty poskytnuté obcím, krajům, organizačním složkám státu a právnickým osobám včetně těch, které jsou pořadatelem veřejných sbírek na financování vědy a vzdělání nebo výzkumných a vývojových účelů, kultury, školství, policie a dalších účelů vyjmenovaných v zákoně o daních z příjmů (Zákon 586/1992 Sb.), a které mají sídlo na území členského státu Evropské unie, Norska a Islandu. Minimální hodnota bezúplatného plnění na veřejně prospěšné účely, kterou si daný jednotlivec může odečíst od základu daně, jsou 2 % nebo alespoň 1000 Kč. Maximální mez je relativní – základ daně může být snížen uplatněním bezúplatných plnění na veřejně prospěšné účely maximálně o 15 %.
- *Úroky z úvěrů na bytové potřeby* – zaplacené úroky z úvěru ze stavebního spoření a úroky z hypotečního úvěru (snížené o státní příspěvek), jestliže poplatník daně úvěry použije na financování bytových potřeb, přičemž úhrnná částka úroků ze všech úvěrů u poplatníků v téže domácnosti nesmí překročit 300 000 Kč ročně.
- *Dobrovolné spoření na penzi* – příspěvek na doplňkové penzijní spoření a penzijní pojištění, přičemž maximální výše odpočtu je 12 000 Kč. V případě penzijního připojištění lze od základu daně odečíst částku přesahující 12 000 Kč, současně lze maximálně odečíst částku 12 000 Kč.
- *Životní pojištění* – pojistné na soukromé životní pojištění, pokud výplata pojistného plnění je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v tom kalendářním roce, ve kterém dosáhne poplatník věku 60 let. Maximální výše odpočtu činí 12 000 Kč. Je-li u životního pojištění určena fixní částka na dožití, pak musí být minimálně 40 000 Kč, jestliže doba pojištění přesahuje 15 let, pak alespoň 70 000 Kč.
- *Členské příspěvky člena odborové organizace* – odečíst lze částku zaplacených členských příspěvků až do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, vyjma příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně ovšem 3 000 Kč za zdaňovací období.

- *Úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání* – v případě, že nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny jako výdaj vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a to nejvýše do 10 000 Kč. Poplatník se zdravotními postižením si může odečíst až 13 000 Kč a poplatník s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč (Kracík, 2015).

4.2 Odčitatelné položky

Odčitatelné položky se stejně jako nezdanitelné části základu daně řadí do skupiny odpočtů nestandardních, tedy těch, odečítajících se přímo od základu daně. Mezi tyto odpočty patří:

- *Daňová ztráta* – její uplatnění záleží na poplatníkovi, může být použita kdykoliv v nejvýše pěti následujících zdaňovacích obdobích po tom období, ve kterém byla vyměřena, a to buď najednou, nebo v libovolné výši. Nemůže ji však využít poplatník, který uplatňuje výdaje paušálem (Dušek, 2015).
- *Výdaje na výzkum a vývoj* – lze odečíst 100 % výdajů (nákladů) vynaložených poplatníkem v daném zdaňovacím období na realizaci projektu výzkumu a vývoje mající podobu např. experimentálních či teoretických prací, konstrukčních prací, výpočtů, návrhů technologií a dalších (Burian, 2013).
- *Odborné vzdělávání* – slouží k podpoře odborného vzdělávání a skládá se ze součtu dvou dílčích odpočtů:
 - a. *investiční* – na podporu pořízení majetku sloužícího alespoň 30 % provozní doby k odbornému vzdělání. Podnikatel může stroje, zařízení a další techniku využívanou pro odborné vzdělávání nejen standardně odpisovat, ale také podruhé daňově uplatnit formou odpočtu od základu daně ve výši 50 % nebo 110 % vstupní ceny majetku.
 - b. *časový* – na podporu výdajů vynaložených na žáka či studenta při odborném vzdělání. Výše odpočtu se vypočte jako součin 200 Kč a počtu „žáko-hodin“ uskutečněných v příslušném období v rámci odborného vzdělávání. Jde o paušální částku, která není podmíněna vynaložením a prokázáním konkrétních výdajů - kompenzuje poplatníkovi náklady na odborný dohled a další omezení, jež jsou s výskytem žáků a studentů na pracovišti spojena.

Podmínkou pro uplatnění odpočtu je uzavření smlouvy mezi podnikatelem a školou (střední, vyšší odbornou, vysokou) o praktickém vyučování, odborné praxi, resp. o vzdělávací činnosti pro obor související s jeho podnikatelskou činností (Děrgel, 2014).

4.3 Uplatnění nestandardních odpočtů

Základní pravidlo pro uplatnění odpočtů je, že k jejich užití musí dojít ve zdaňovacím období, kterého se týkají. Pokud tedy fyzická osoba nevyužije optimalizaci své daňové povinnosti, nárok na její uplatnění navždy propadá. Výjimku tvoří, jak již bylo uvedeno výše, daňová ztráta, jež může být uplatněna maximálně v pěti zdaňovacích obdobích po jejím vzniku nebo odpočty výdajů na projekty výzkumu a vývoje, kde se jedná o tři zdaňovací období.

Základ daně snížený o nezdanitelné části a odčitatelné položky se nejprve musí zaokrouhlit na celé stokoruny dolů, a teprve poté je možno z této částky pomocí sazby DPFO určit velikost daně před slevami.

4.4 Solidární zvýšení daně

Posledním krokem úpravy základu daně, který musí být proveden před tím, než dojde k uplatnění slev na dani, je zvýšení částky daně před slevami o solidární zvýšení daně.

Solidární zvýšení daně má lineární sazbu 7 %, avšak neaplikuje se na celý základ daně snížený o nestandardní odpočty, ale pouze na část základu daně před snížením. Jeho úlohou je zamezení regresivního působení daně u poplatníků, u nichž převažují příjmy ze závislé činnosti a pro které se po překročení maximálního vyměřovacího základu pojistného na sociální zabezpečení (48násobek průměrné mzdy) daň z příjmů díky aplikaci „superhrubé mzdy“ stane regresivní (Vančurová, & Láchová, 2014).

Solidární zvýšení se určí z:

- příjmů ze závislé činnosti
- dílčího základu ze samostatné činnosti.

Součet těchto hodnot se porovná s 48násobkem průměrné mzdy (určené dle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení) a vše „navíc“ se zdaní 7% solidární daní, jež je poté připočtena k částce daně před slevami. Pro rok 2015 porovnáváme uvedené příjmy s částkou 1 277 328 Kč (Brychta, Vychopeň, Pilařová, & Strouhal, 2015).

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že pro výpočet daňové povinnosti je potřeba dodržovat určité kroky, které na sebe musí navazovat. Abychom zjistili částku daně před slevami (což je cílem této kapitoly), je potřeba nejprve snížit základ daně o odpočty (nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky). Takto získaná hodnota základu daně po snížení se poté násobí sazbou daně, čímž dojde ke stanovení částky daně před slevami. Ovšem někteří poplatníci (jejichž příjmy jsou ve zdaňovacím období vyšší než 48násobek průměrné mzdy) částku daně před slevami ještě zvýší o solidární zvýšení daně. Tím je tedy proces stanovení částky daně před odečtením slev ukončen. Posledním zbývajícím krokem k určení daňové povinnosti je tedy uplatnění slev na dani, kterým se více zabývá následující kapitola.

5. Úprava částky daně o slevy na dani

V předchozí kapitole bylo naznačeno, jak upravit základ daně o nestandardní odpočty, solidární zvýšení daně a jak vypočítat samotnou daň. Těmito kroky ovšem optimalizace daňové povinnosti nekončí. Jak již bylo uvedeno výše, daňový poplatník může ke snížení své daňové povinnosti použít ještě další nástroje, a to slevy na dani.

5.2 Slevy na dani

Úplně poslední možností snížení daňové povinnosti (případně dosažení daňového bonusu) jsou slevy na dani. Jedná se o standardní slevy, tedy o přesně stanovené částky, které může fyzická osoba v rámci výpočtu uplatnit.

Vzhledem k velkému množství různých slev lze tyto slevy rozdělit do několika skupin, jež popisuje následující schéma.

Schéma 1: Slevy na dani z příjmů fyzických osob

Zdroj: Vančurová, & Láchová 2014

S uplatněním sociálních slev souvisí splnění zákonem uvedených podmínek a prokázání stanovených skutečností předepsaným způsobem. Tyto slevy přispívají k optimální redistribuci důchodů, plní sociální funkci a jejich cílem je zohlednění sociálního postavení poplatníka a částečně i celé jeho domácnosti. Z uvedeného schématu vyplývá, že sociální slevy rozdělujeme do dvou skupin a to na ty, které poplatník uplatňuje sám na sebe a na slevy na vyživované osoby, jež poplatník uplatňuje na některého ze členů své domácnosti.

Naopak slevy na zaměstnance se zdravotním postižením mají za cíl podpořit zaměstnavatele zaměstnávající osoby se zdravotním postižením. Jde o absolutní slevu,

odlišnou dle míry zdravotního postižení daného zaměstnance (Vančurová, & Láchová, 2014).

5.2.1 Slevy na poplatníka

Mezi slevy, které poplatník uplatňuje sám na sebe, řadíme následující:

- *základní sleva na poplatníka* – je ve výši 24 840 Kč za zdaňovací období a v případě, že na ni vznikl poplatníkovi nárok, uplatňuje ji vždy celou. Tuto slevu mohl od roku 2008 využít každý poplatník, ovšem v roce 2013 nastala změna – bylo zavedeno nové opatření, které říkalo, že základní slevu na poplatníka nemohou uplatňovat fyzické osoby, jež k 1. lednu zdaňovacího období pobírají starobní důchod. Toto opatření bylo na základě ústavního soudu záhy zrušeno a pracující důchodci si tuto slevu mohou opět odečítat. Též mohou zpětně žádat o vrácení slevy, o níž v roce 2013 přišli.
- *Základní sleva na invaliditu* – výše této slevy se liší dle stupně invalidity. V případě, že fyzická osoba pobírá invalidní důchod pro invaliditu I. nebo II. stupně, má poplatní nárok na slevu ve výši 2 520 Kč, pokud se jedná o invaliditu III. stupně, velikost slevy činí 5 040 Kč. K těmto slevám lze zařadit i slevu na držitele průkazu ZTP/P, jejíž hodnota je 16 140 Kč.
- *Sleva na studenta* – činí 4 020 Kč a uplatňují ji mladí lidé (do 26 let), jež se soustavně připravují na výkon budoucího povolání. Tuto slevu lze využívat až do věku 28 let v případě že poplatník studuje doktorský studijní program.

5.2.2 Slevy na vyživované osoby

Za vyživovanou osobu je považováno buďto dítě, k němuž má poplatník ze zákona vyživovací povinnost nebo manžel/manželka, jež má nepatrný nebo žádný vlastní příjem, přičemž platí, že poplatník žije s vyživovanou osobou ve společné domácnosti.

Mezi tyto slevy patří:

- *sleva na manžela/manželku* – dosahuje také výše 24 840 Kč za zdaňovací období, pokud protějšek nemá žádný vlastní příjem, nebo je jeho příjem nižší než 68 000 Kč za rok. V případě, že je protějšek navíc ještě držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka slevy o dalších 24 840 Kč. Mezi příjmy nespádající do celkových příjmů vyživované osoby patří například dávky státní sociální

podpory, příspěvek na péči nebo studijní stipendium a další. Od roku 2013 platí nové pravidlo – pokud poplatník uplatňuje v daňovém přiznání k dani z příjmů výdajový paušál, nemůže tuto slevu využít, přičemž tento nový předpis platí i pro uplatnění slevy na dítě (Brychta, Hajšmanová, & Kameník, 2015).

Pokud poplatník uplatní veškeré výše uvedené slevy na dani, může svou daňovou povinnost dostat maximálně na 0, i kdyby výsledek odpovídal daňovému bonusu. Toho totiž může dosáhnout pouze uplatněním daňového zvýhodnění na vyživované dítě.

- *Daňové zvýhodnění na vyživované dítě* – od roku 2015 závisí výše slevy na počtu vyživovaných dětí žijících s poplatníkem v jedné domácnosti. Sleva na jedno dítě činí 13 404 Kč (1 117 Kč měsíčně), na druhé dítě 15 804 Kč (1 317 Kč měsíčně) a na tři a více dětí 17 004 Kč (1 417 Kč měsíčně). Je-li dítě držitelem ZTP/P, zvyšuje se výše slevy o dvojnásobek. Tuto slevu může uplatnit pouze jeden z poplatníků, který má vůči dítěti vyživovací povinnost, přičemž dítětem se v tomto případě rozumí každé nezletilé dítě a dále dítě do 26 let věku, jež se soustavně připravuje na budoucí povolání, anebo nemůže studovat či vykonávat soustavnou výdělečnou činnost kvůli nemoci či dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu nebo je-li uznáno invalidním III. stupně. V případě, že je nárok poplatníka na daňové zvýhodnění vyšší než vypočtená daňová povinnost, vzniká takzvaný daňový bonus; ten je ovšem omezen horní hranicí na úrovni 60 300 Kč (Finanční správa, 2015).

Novinkou daňových slev je *sleva na školku* (tzv. „školkové“). Tuto slevu mohou rodiče prvně využít za rok 2014 a opět si ji může uplatnit pouze jeden rodič (žijící s dítětem ve společné domácnosti) ve výši prokázaných výdajů (na základě potvrzení) za umístění dítěte ve školce či předškolním zařízení. Maximální částku, kterou si může poplatník uplatnit pro rok 2014 je 8 500 Kč, v roce 2015 se tento strop zvedne na 9 200 Kč za každé dítě (Gola, 2015).

Pro veškeré výše uvedené slevy (vyjma slevy na poplatníka a slevy na školku) platí, že pokud nárok na slevu připadá pouze na některé měsíce, může být uplatněna jen poměrná část dané slevy.

5.2.3 Slevy na zaměstnance se zdravotním postižením

Tyto slevy mají podpořit zaměstnavatele zaměstnávající osoby se zdravotním postižením. Výpočet těchto slev vychází z přepočteného počtu zaměstnanců se

zdravotním postižením zaokrouhlovaným na dvě desetinná místa. Výše slevy na jednoho přepočteného zaměstnance se zdravotním postižením činí 18 000 Kč, pokud se ovšem jedná o zaměstnance s těžším zdravotním postižením, výše slevy se zvyšuje na 60 000 Kč. Výsledná sleva se vypočte jako násobek přepočteného počtu zaměstnanců a výše uplatňované slevy (Vančurová, & Láchová, 2014).

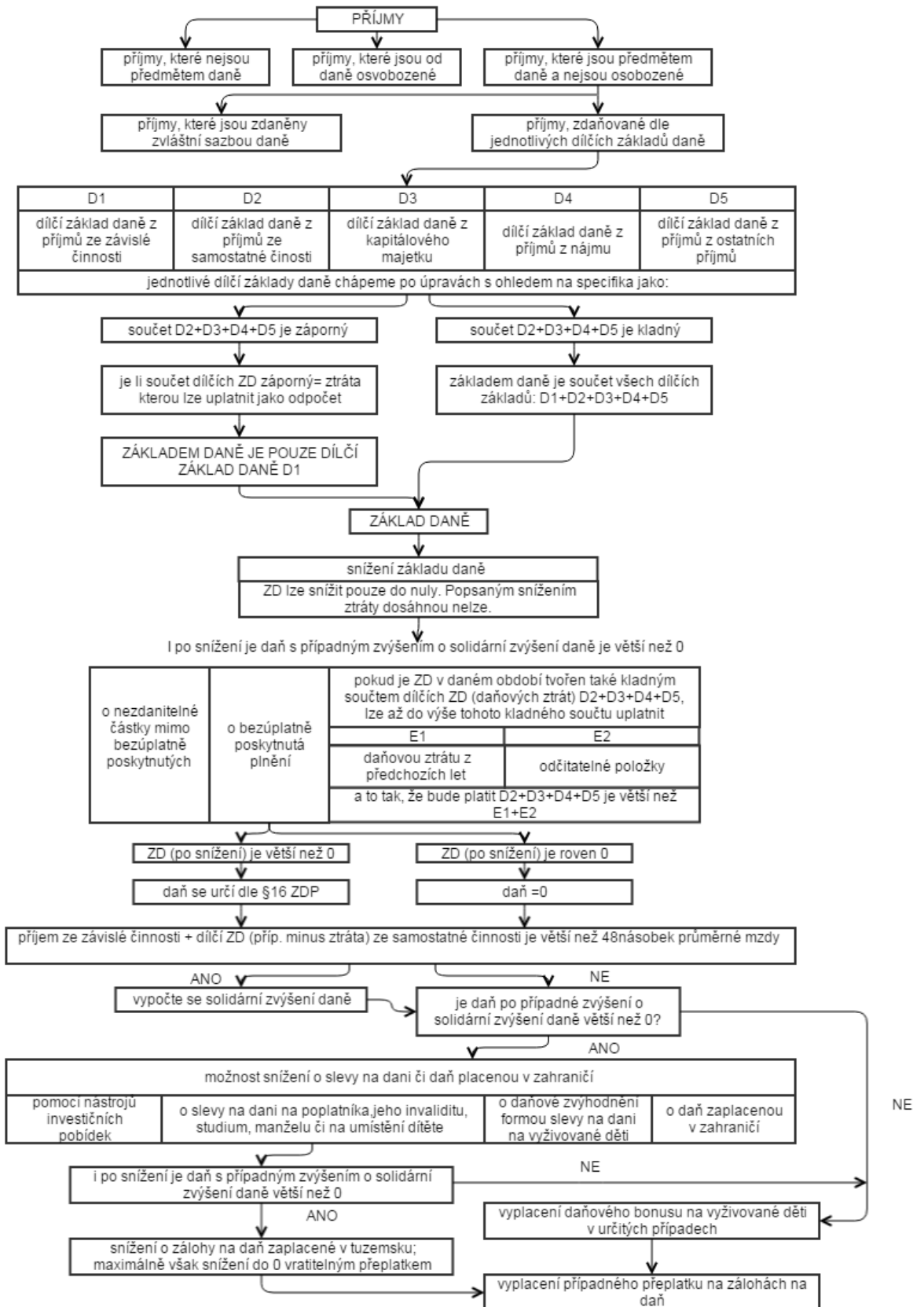
Jak již bylo řečeno, posledním krokem daňové optimalizace poplatníka DPFO je výše popsaná úprava částky daně před slevami o standardní slevy. Tím tedy dojde k vypočtení daně po slevách či daňového bonusu.

Takto vypočtená daň je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Zpravidla se daň nehradí jednorázově po skončení zdaňovacího období, ale zálohově v jeho průběhu, přičemž výše záloh a frekvence placení se stanoví podle poslední známé daňové povinnosti. To však neplatí u občanů, kteří mají jen příjmy ze závislé činnosti, tedy pro zaměstnance.

Zdaňovacím obdobím je vždy kalendářní rok a daňové přiznání je povinen podat každý poplatník, u něhož jeho roční příjmy přesáhly 15 000 Kč (s výjimkou zaměstnanců). Přiznání k dani se podává nejpozději do 3 měsíců po uplynutí zdaňovacího období, v případě ověření účetní závěrky auditorem do 6 měsíců.

Pro dokonalé pochopení celé problematiky DPFO, tedy pro určení příjmů, stanovení předmětu a základu daně, úpravu a vypočtení samotné daňové povinnosti (daňového bonusu) je uvedeno následující schéma, jež velice podrobně zobrazuje postupy vysvětlené v předchozích kapitolách. Krok za krokem znázorňuje veškeré operace, které musí být provedeny k výslednému stanovení daňové povinnosti. Je z něj patrná složitá konstrukce této daně.

Schéma 2: Obecné principy daně z příjmů fyzických osob

Zdroj: Brychta, Vychopeň, Pilařová, & Strouhal, 2015

6. Metodika výpočtu daňové povinnosti k dani z příjmů fyzických osob u vybraných poplatníků ve vymezeném období

Praktická část diplomové práce se bude zabývat samotnou optimalizací daňové povinnosti, která bude provedena na modelových domácnostech ve zvoleném období 2008-2015. Cílem této části práce je zhodnocení výsledků optimalizace, tedy vymezení daňové povinnosti jednotlivých poplatníků v návaznosti na daňové reformy a změny zákonů a dále porovnání daňového zatížení jednotlivých domácností.

Jako modelové poplatníky jsem zvolila tři domácnosti, které mají různě vysoké příjmy, přičemž u každé z těchto domácností jsem stanovila několik variant:

- a) poplatníka (fyzickou osobu), který žije v domácnosti sám,
- b) poplatníka žijícího ve společné domácnosti s manželkou, na kterou uplatňuje slevu na dani,
- c) poplatníka žijícího ve společné domácnosti s manželkou a dítětem (předškolního věku), na něž uplatňuje slevy na dani a daňové zvýhodnění,
- d) poplatníka žijícího ve společné domácnosti s manželkou a dvěma dětmi (předškolního a školního věku), na které uplatňuje slevy na dani a daňové zvýhodnění.

Předpokládáme, že ve všech domácnostech je živitelem rodiny poplatník, kterému plyne hned několik druhů příjmů. Je zaměstnán v zemědělském družstvu, kde má u svého zaměstnavatele podepsané prohlášení k dani, zároveň podniká na základě živnostenského listu jako automechanik a má příležitostné příjmy z prodeje zeleniny, ovoce a medu. Jeho manželka pobírá částečný invalidní důchod, který nepřesahuje zákonem stanovenou mez.

U každé ze tří domácností je stanovena různá výše ročních příjmů, jež se odvíjí zejména od hrubé měsíční mzdy, neboť pro zjednodušení a větší vypovídací schopnost je hodnota dílčích základů daně z podnikání a ostatních příjmů ve všech letech a domácnostech totožná, a to:

- ZD dle § 7 je 200 000 Kč, poplatník uplatňuje výdaje procentem,
- ZD dle § 10 je 22 000 Kč.

Jejich velikost je takto stanovena zcela záměrně, neboť v důsledku jednotlivých změn v zákoně budou do určité míry ovlivňovat nejen samotné ZD, ale i daňovou povinnost.

Měsíční hrubá mzda poplatníka domácnosti 1 se bude pohybovat okolo hranice minimální mzdy, u domácnosti 2 budeme počítat s průměrnou hrubou mzdou, a nadprůměrnou mzdu bude pobírat poplatník u domácnosti 3.

Výpočty budou prováděny jako roční zúčtování pomocí tabulek, kdy bude využito předpokladu, že měsíční hrubé mzdy jsou neměnné, přičemž výsledkem bude nejen daňová povinnost poplatníka, ale i její procentní vyjádření – daňové zatížení poplatníka, které se stanoví jako daňová povinnost k základu daně. U každého zkoumaného období dojde nejprve ke shrnutí významných daňových změn, které budou následně použity ve výpočtech, přičemž předpokládáme, že poplatník předloží všechny potřebné doklady k uplatnění veškerých slev a zvýhodnění.

V závěru praktické části práce budou zhodnoceny výsledky optimalizace pomocí daňového zatížení jednotlivých domácností.

7. Vlastní výpočty daně u vybraných poplatníků ve sledovaném období

Ještě než přistoupíme k samotným výpočtům, je potřeba uvést některé další skutečnosti sloužící pro pochopení dané problematiky.

Jak již bylo zmíněno, období, které bude podrobena zkoumání je osmileté, počínající rokem 2008 a konče rokem 2015. V tomto časovém úseku došlo k celé řadě změn a novel, týkajících se zdanění příjmů fyzických osob, proto budou výpočty prováděny v intervalech, odpovídajících těmto významným daňovým změnám.

Nejprve je však potřeba uvést příjmy jednotlivých domácností, z kterých vychází samotné výpočty. Jejich konkrétní hodnoty zobrazují následující tabulky.

Tabulka 5: Příjmy Domácnosti 1 ve sledovaném období

rok	měsíční HM v Kč	roční HM v Kč	ZD dle §7 v Kč	ZD dle §10 v Kč
2008	8 000	96 000	200 000	22 000
2009	8 500	102 000	200 000	22 000
2010	8 500	102 000	200 000	22 000
2011	8 950	107 400	200 000	22 000
2012	8 950	107 400	200 000	22 000
2013	8 960	107 520	200 000	22 000
2014	9 175	110 100	200 000	22 000
2015	9 350	112 200	200 000	22 000

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6: Příjmy Domácnosti 2 ve sledovaném období

rok	měsíční HM v Kč	roční HM v Kč	ZD dle §7 v Kč	ZD dle §10 v Kč
2008	22 592	271 104	200 000	22 000
2009	23 344	280 128	200 000	22 000
2010	23 864	286 368	200 000	22 000
2011	24 455	293 460	200 000	22 000
2012	25 067	300 804	200 000	22 000
2013	25 078	300 936	200 000	22 000
2014	25 686	308 232	200 000	22 000
2015	26 072	312 864	200 000	22 000

Zdroj: Kurzy.cz

Tabulka 7: Příjmy Domácnosti 3 ve sledovaném období

rok	měsíční HM v Kč	roční HM v Kč	ZD dle §7 v Kč	ZD dle §10 v Kč
2008	87600	1 051 200	200 000	22 000
2009	92850	1 114 200	200 000	22 000
2010	92850	1 114 200	200 000	22 000
2011	97500	1 170 000	200 000	22 000
2012	97500	1 170 000	200 000	22 000
2013	97600	1 171 200	200 000	22 000
2014	99950	1 199 400	200 000	22 000
2015	101450	1 217 400	200 000	22 000

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulkách jsou uvedeny jak měsíční, tak roční hrubé mzdy a dílčí základy daně, z nichž výpočty v jednotlivých letech vycházejí. Tabulka 6 zobrazuje hrubé mzdy, pohybující se okolo hranice minimální mzdy, tabulka 7 znázorňuje průměrné hrubé mzdy a tabulka 8 nadprůměrné hrubé mzdy.

7.2 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2008

Rok 2008 přinesl asi největší změny ve zdanění příjmů fyzických osob, ke kterým nejen v mém vybraném období, ale i v posledních letech došlo. Tyto změny s sebou přinesla reforma veřejných financí vstupující v platnost od ledna 2008, jež se opírala o zákon č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů. Zřejmě největší proměnou prošel právě zákon o daních z příjmů, avšak novelizovány byly ve větší či menší míře prakticky všechny daňové zákony (Ondrová, 2007). Pro naše účely však postačí vyjmenovat jen některé změny ovlivňující naše výpočty:

- *změna sazby daně* – nahrazení dosavadní progresivní sazby daně ve výši 12 - 32 % rovnou 15% sazbou,
- *zavedení principu zdanění „superhrubé mzdy“* – do konce roku 2007 se daň z příjmů zaměstnanců počítala z hrubé mzdy, od roku 2008 se však počítá ze součtu hrubé mzdy a pojistného na sociální (26 %) a zdravotní (9 %) pojištění, jež je povinen hradit zaměstnavatel za zaměstnance, daň se tedy odvádí z hrubé mzdy zvýšené o 35 %,
- *změna ve výši slev na dani a daňového zvýhodnění na dítě* – zvýšení veškerých slev na dani včetně daňového zvýhodnění na dítě (Skolek, 2007),

- *daňový bonus* – navýšení maximálního limitu pro vyplácení daňového bonusu.

7.2.1 Domácnost 1

Domácnost 1 představuje domácnost, která má všeobecně velmi nízké příjmy, pohybující se okolo hranice minimální mzdy. Její hodnota pro rok 2008 činí 8 000 Kč, proto výpočty vycházejí právě z této hodnoty. Roční hrubá mzda poplatníka tedy činí $8\,000 \cdot 12 = 96\,000$ Kč. K těmto příjmům plynou poplatníkovi ještě příjmy z podnikání, kdy ZD dle § 7 představuje sumu 200 000 Kč (poplatník uplatňuje výdaje procentem) a ostatní příjmy, kdy ZD dle § 10 má hodnotu 22 000 Kč.

Tabulka 8: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2008

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	96 000	96 000	96 000	96 000
povinné pojistné (35 % z HM)	33 600	33 600	33 600	33 600
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	129 600	129 600	129 600	129 600
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	351 600	351 600	351 600	351 600
zaokrouhlený základ daně	351 600	351 600	351 600	351 600
daň (15 % ze ZD)	52 740	52 740	52 740	52 740
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	27 900	3 060	3 060	3 060
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	10 680	21 360
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	27 900	3 060	x	x
daňový bonus	x	x	7 620	18 300
daňové zatížení poplatníka	7,94%	0,87%	0,00%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

Aby mohla být vyčíslena daňová povinnost domácnosti 1, je potřeba nejprve stanovit jednotlivé dílčí základy daně. Dílčí ZD ze samostatné činnosti (dle § 6) vychází z roční hrubé mzdy 96 000 Kč, ke které je připočteno pojistné hrazené zaměstnavatelem v celkové výši 33 600 Kč, zjištěné jako 35 % z hrubé mzdy. Ostatní dílčí ZD jsou pevně stanovené, a to: dílčí ZD ze samostatné činnosti ve výši 200 000 Kč a dílčí ZD z ostatních příjmů v hodnotě 22 000 Kč. Základ daně je poté zjištěn jako suma jednotlivých dílčích ZD, tedy 351 600 Kč. Z takto určeného ZD se poté vypočte 15% daň, kterou poplatník dále snižuje o slevy na dani a daňové zvýhodnění.

V situaci, kdy žije poplatník v domácnosti sám, uplatňuje na základě podepsaného prohlášení k dani u svého zaměstnavatele pouze slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč za rok. Jeho výsledná daňová povinnost představuje tedy rozdíl mezi vypočtenou daní ve výši 52 740 Kč a slevou na dani v hodnotě 24 840 Kč. Daňové zatížení poplatníka je poté stanoveno jako daň po uplatnění slev 27 900 Kč k základu daně 351 600 Kč, činí tedy 7,94 %.

V případě, že poplatník bydlí ve společné domácnosti s manželkou, jejíž roční příjem nepřesahuje stanovenou mez, uplatňuje dále i slevu na manželku, jež činí taktéž 24 840 Kč. Výsledná daňová povinnost bude tedy 3 060 Kč.

Poslední variantou je domácnost, ve které figurují i děti, což pro poplatníka znamená další daňovou úlevu ve formě daňového zvýhodnění. Pro rok 2008 činí jeho hodnota 10 680 Kč za rok na jedno vyživované dítě. Po uplatnění tohoto zvýhodnění se rodina jak s jedním, tak s dvěma dětmi dostává do fáze daňového bonusu, tedy situace, kdy finanční úřad poplatníkovi daň vrací. Má tedy nulové daňové zatížení.

Pokud porovnáme jednotlivé varianty, vidíme, že nejvyšší daňové zatížení má poplatník žijící v domácnosti sám a to ve výši 7,94 %. Daňovou zátěž ve výši 0,87 % má poplatník uplatňující slevu na manželku a nulová daňová zátěž je u variant s jedním i dvěma dětmi, kdy vzniká daňový bonus 7 620 Kč u varianty s jedním dítětem a 18 300 Kč s dvěma dětmi.

7.2.2 Domácnost 2

U modelové domácnosti 2 platí stejné podmínky jako u domácnosti 1 pouze s tím rozdílem, že hrubá mzda poplatníka kopíruje průměrnou mzdu v České republice v jednotlivých letech. Její hodnota v roce 2008 byla 22 592 Kč, roční hrubá mzda zaměstnance tedy činila 271 104 Kč. Opět poplatníkovi ještě plynou příjmy z podnikání (po odečtení výdajů - 200 000 Kč) a ostatní příjmy (22 000 Kč).

Tabulka 9: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2008

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	271 104	271 104	271 104	271 104
povinné pojistné (35 % z HM)	94 887	94 887	94 887	94 887
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	365 991	365 991	365 991	365 991
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	587 991	587 991	587 991	587 991
zaokrouhlený základ daně	587 900	587 900	587 900	587 900
daň (15 % ze ZD)	88 185	88 185	88 185	88 185
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	63 345	38 505	38 505	38 505
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	10 680	21 360
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	63 345	38 505	27 825	17 145
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	10,77%	6,55%	4,73%	2,92%

Zdroj: vlastní zpracování

Poplatník domácnosti 2 pobírá na rozdíl od poplatníka domácnosti 1 téměř trojnásobnou hrubou mzdu, tudíž je i jeho základ daně výrazně vyšší, daň před odečtením slev činí 88 185 Kč.

V případě kdy poplatník uplatňuje pouze slevu na poplatníka, je hodnota daně 63 345 Kč. Uplatnění slevy na manželku znamená pro poplatníka daň v hodnotě 38 505 Kč. U varianty s jedním dítětem činí daň 27 825 Kč, se dvěma dětmi 17 145 Kč.

Daňové zatížení poplatníka má napříč jednotlivými variantami klesající charakter. Nejvyšší podíl daně na jejím základu je u první varianty, a to 10,77 %. Druhá varianta zaznamenává oproti předchozí snížení o více než 4 % na hodnotu 6,55 %. U třetí a čtvrté varianty vidíme stejnoměrný pokles, což je dáno uplatněním daňového zvýhodnění ve stejné výši.

Za povšimnutí stojí i skutečnost, že ani u jedné z variant poplatník domácnosti 2 nedosahuje daňového bonusu, tedy nemá nulové daňové zatížení. Je to dáno samozřejmě vyšším příjmem (oproti domácnosti 1), neboť s růstem příjmů roste i daňová zátěž.

7.2.3 Domácnost 3

Třetí domácnost má nejlepší finanční pozici ze všech domácností. Poplatník pobírá vysoce nadprůměrnou měsíční hrubou mzdu ve výši 87 600 Kč. Spolu s tímto příjmem má samozřejmě jako u předchozích domácností i příjmy z podnikání (po odečtení výdajů) ve výši 200 000 Kč a ostatní příjmy v hodnotě 22 000 Kč.

Tabulka 10: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2008

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	1 051 200	1 051 200	1 051 200	1 051 200
povinné pojistné (35 % z HM)	367 920	367 920	367 920	367 920
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	1 419 120	1 419 120	1 419 120	1 419 120
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	1 641 120	1 641 120	1 641 120	1 641 120
zaokrouhlený základ daně	1 641 100	1 641 100	1 641 100	1 641 100
daň (15 % ze ZD)	246 165	246 165	246 165	246 165
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	221 325	196 485	196 485	196 485
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	10 680	21 360
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	221 325	196 485	185 805	175 125
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	13,49%	11,97%	11,32%	10,67%

Zdroj: vlastní zpracování

Tato domácnost dosahuje vysokých ročních příjmů, na základě kterých základ daně vysoko převyšuje hranici jednoho milionu Kč, což značí i velké odvody na dani z příjmů, neboť daň před uplatněním slev činí 246 165 Kč.

Poplatník žijící v domácnosti sám tedy zaplatí na dani 221 325 Kč a jeho daňové zatížení je 13,49 %. U poplatníka uplatňujícího slevu na manželku je daňová povinnost o 24 840 Kč nižší, tedy 196 485 Kč. Jeho daňová zátěž je tedy 11,97 %. U varianty s jedním dítětem zaplatí poplatník na dani 185 805 Kč, čemuž odpovídá daňová zátěž ve výši 11,32 % a u varianty s dvěma dětmi zaplatí 175 125 Kč při daňovém zatížení 10,67 %. I u této modelové domácnosti je viditelný postupný pokles daňové zátěže u jednotlivých variant, který ovšem není tak razantní, jako u předchozích domácností.

I přesto, že byla od roku 2008 zavedená lineární sazba daně, k určité progresivitě stále dochází. Ta je způsobena zejména vlivem pojistného na sociální a zdravotní

pojištění, jež zaměstnavatel odvádí za zaměstnance a uplatňováním slev na dani a daňových zvýhodnění.

7.3 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v období 2009-2010

Reformou veřejných financí provedenou v roce 2008 změny ve zdanění příjmů fyzických osob samozřejmě nekončí, i když v letech 2009-2010 k žádným zásadním (co se našich výpočtů týká) nedošlo. Proto je také toto období spojeno do jednoho a bráno jako celek. Změny, které je však potřeba zmínit, jsou následující:

- *změna ve výši pojistného hrazeného zaměstnavatelem za zaměstnance* – od roku 2009 se výše pojistného na důchodové pojištění snížila z 26 % na 25 %, sazba zdravotního pojištění zůstává stejná,
- *změna ve výši daňového zvýhodnění na dítě* – od roku 2010 se částka daňového zvýhodnění na vyživované dítě zvedla o 924 Kč na 11 604 Kč za rok.

Vývojem samozřejmě prošly i hrubé mzdy jednotlivých domácností, kdy jejich růst kopíroval růst průměrné mzdy, která v období 2008-2010 vzrostla přibližně o 6 %. Výpočty odpovídají pravidlům platných pro rok 2010.

7.3.1 Domácnost 1

Růst průměrné mzdy znamená pro domácnost 1 zvýšení hrubé roční mzdy o 6 000 Kč na 102 000 Kč za rok. Ostatní příjmy domácnosti zůstávají kvůli srovnatelnosti stejné.

Tabulka 11: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v období 2009-2010

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	102 000	102 000	102 000	102 000
povinné pojistné (34 % z HM)	34 680	34 680	34 680	34 680
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	136 680	136 680	136 680	136 680
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	358 680	358 680	358 680	358 680
zaokrouhlený základ daně	358 600	358 600	358 600	358 600
daň (15 % ze ZD)	53 790	53 790	53 790	53 790
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	28 950	4 110	4 110	4 110
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	11 604	23 208
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	28 950	4 110	x	x
daňový bonus	x	x	7 494	19 098
daňové zatížení poplatníka	8,07%	1,15%	0,00%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

Při výpočtu daňové povinnosti je postupováno identicky s předchozím rokem s tím rozdílem, že „superhrubá mzda“ poplatníka tvoří hrubou mzdu zvýšenou o sociální a zdravotní pojištění, nikoliv ve výši 35 %, ale 34 %.

Při dosahovaném základu daně vzniká poplatníkovi žijícímu v domácnosti osaměle daňová povinnost 28 950 Kč, což představuje 8,07% daňové zatížení. „Jen“ 4 110 Kč zaplatí poplatník na dani v případě, že uplatňuje slevu na manželku. Jeho daňové zatížení je tedy pouhých 1,15 %. Naopak nulové zatížení vyvstává poplatníkovi po uplatnění daňového zvýhodnění, neboť i v tomto období dosahuje domácnost s nízkými příjmy daňového bonusu, který představuje 7 494 Kč u varianty s jedním dítětem a 19 098 Kč u rodiny s dvěma dětmi. Toho domácnost docílila tak, že její vypočtená daň po slevách je nižší než hodnota daňového zvýhodnění.

7.3.2 Domácnost 2

Poplatník domácnosti 2 pobírá v roce 2010 hrubou měsíční mzdu v hodnotě 23 864 Kč, tedy 286 368 Kč za rok. Opět předpokládáme další příjmy v celkové výši 222 000 Kč.

Tabulka 12: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v období 2009-2010

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	286 368	286 368	286 368	286 368
povinné pojistné (34 % z HM)	97 366	97 366	97 366	97 366
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	383 734	383 734	383 734	383 734
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	605 734	605 734	605 734	605 734
zaokrouhlený základ daně	605 700	605 700	605 700	605 700
daň (15 % ze ZD)	90 855	90 855	90 855	90 855
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	66 015	41 175	41 175	41 175
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	11 604	23 208
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	66 015	41 175	29 571	17 967
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	10,90%	6,80%	4,88%	2,96%

Zdroj: vlastní zpracování

S růstem hrubé mzdy roste poplatníkovi i daňová zátěž, proto domácnost 2 pobírající průměrnou mzdu (nikoliv minimální) odvede na daních více peněz. Pokud poplatník neuplatňuje slevu na manželku, zaplatí na dani z příjmů 66 015 Kč a jeho daňové zatížení bude 10,9 %. Když však slevu na manželku využije, na dani zaplatí o 24 840 Kč méně, tedy 41 175 Kč. Daňová zátěž v tomto případě činí 6,8 %. U varianty s jedním dítětem poplatník domácnosti 2 zaplatí na dani 29 571 Kč při 4,88 % daňovém zatížení a u varianty se dvěma dětmi 17 967 Kč při daňové zátěži 2,96 %.

I zde je možné pozorovat trend snižování daňové zátěže mezi variantou s jedním či dvěma dětmi o stejné procento, tedy o 1,92 %.

7.3.3 Domácnost 3

Příjmy domácnosti 3 se skládají z měsíční hrubé mzdy v hodnotě 92 850 Kč a příjmů z podnikání a ostatních příjmů v celkové výši 222 000 Kč.

Tabulka 13: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v období 2009-2010

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	1 114 200	1 114 200	1 114 200	1 114 200
povinné pojistné (34 % z HM)	378 828	378 828	378 828	378 828
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	1 493 028	1 493 028	1 493 028	1 493 028
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	1 715 028	1 715 028	1 715 028	1 715 028
zaokrouhlený základ daně	1 715 000	1 715 000	1 715 000	1 715 000
daň (15 % ze ZD)	257 250	257 250	257 250	257 250
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	232 410	207 570	207 570	207 570
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	11 604	23 208
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	232 410	207 570	195 966	184 362
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	13,55%	12,10%	11,43%	10,75%

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k nadprůměrné hrubé mzdě dosahuje zaokrouhlený základ daně poplatníka této domácnosti hodnoty 1 715 000 Kč, přičemž daň z něj vypočtená činí 257 250 Kč.

Od této daně si může poplatník žijící v domácnosti sám odečíst slevu na poplatníka, díky které zaplatí na dani o 24 840 Kč méně, tedy 232 410 Kč. Pokud žije v domácnosti s manželkou, jejíž příjmy nepřesahují stanovenou mez, uplatní si dále slevu na manželku ve stejné výši a na dani zaplatí 207 570 Kč. V situaci, kdy spolu s manželkou žijí v domácnosti ještě děti, využije institutu daňového zvýhodnění na vyživované dítě, který pro rok 2010 činí 11 604 Kč/ dítě. Jeho daňová povinnost bude tedy 195 966 Kč při uplatnění jednoho dítěte a 184 362 Kč při uplatnění dvou dětí.

Daňová zátěž domácnosti 3 se pohybuje napříč variantami v rozmezí od 13,55 % (poplatník uplatňuje pouze slevu na poplatníka), až po 10,75 %, kdy je uplatněna sleva na poplatníka, manželku a daňové zvýhodnění na dvě děti.

Opět můžeme pozorovat progresivitu daně u domácností s různými příjmy, způsobenou zejména navýšením hrubé mzdy o pojistné. Odlišnou daňovou zátěž domácností přičítáme na vrub slevám a daňovému zvýhodnění.

7.4 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v období 2011-2012

Ani období 2011 – 2012 nepřináší výraznější změny týkající se daně z příjmů fyzických osob, proto je výpočet prováděn pouze pro rok 2012. Samotné stanovení daňové povinnosti je totožné s předcházejícími roky, sazba daně je ponechána na stejné úrovni a zachovány jsou i obvyklé slevy na dani a daňová zvýhodnění, u kterých došlo „pouze“ ke změně jejich hodnoty. Pro naše výpočty uvádím jen některé ze změn:

- *zavedení tzv. povodňové daně* – jde prakticky pouze o snížení slevy na poplatníka z 24 840 Kč na 23 640 Kč. Důvodem je získání dodatečných peněžních prostředků na likvidaci či prevenci povodní. Platnost tohoto opatření je jen pro rok 2011, v roce 2012 se sleva na poplatníka vrátila na původní hodnotu (Hájková, 2011).
- *Změna ve výši daňového zvýhodnění* – růst daňového zvýhodnění o 1 800 Kč za rok jako kompenzace rodinám s dětmi za zvýšení spodní sazby DPH z 10 na 14 %.

I v tomto období budeme počítat s nárůstem hrubých mezd jednotlivých domácností, a to přibližně o 5 %, neboť takovýto nárůst zaznamenaly mzdy průměrné. Výpočty vycházejí z pravidel pro rok 2012.

7.4.1 Domácnost 1

Nejnižšími příjmy disponuje opět domácnost jedna, jejíž měsíční hrubá mzda v průběhu období vzrostla na 8 950 Kč, tedy na 107 400 Kč za rok. Další příjmy zůstávají neměnné v celkové hodnotě 222 000 Kč.

Tabulka 14: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v období 2011-2012

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	107 400	107 400	107 400	107 400
povinné pojistné (34 % z HM)	36 516	36 516	36 516	36 516
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	143 916	143 916	143 916	143 916
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	365 916	365 916	365 916	365 916
zaokrouhlený základ daně	365 900	365 900	365 900	365 900
daň (15 % ze ZD)	54 885	54 885	54 885	54 885
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	30 045	5 205	5 205	5 205
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	26 808
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	30 045	5 205	x	x
daňový bonus	x	x	8 199	21 603
daňové zatížení poplatníka	8,21%	1,42%	0,00%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

Zaokrouhlený daňový základ poplatníka domácnosti 1, ze kterého vychází daň ve výši 54 885 Kč, je ve sledovaném období v hodnotě 365 900 Kč. Od takto stanovené daně může poplatník u varianty „sleva na poplatníka“ odečíst slevy na poplatníka a zaplatit na dani částku 30 045 Kč, jež představuje daňové zatížení 8,21%. U varianty „sleva na manželku“ odečítá poplatník ještě slevu na manželku, tudíž na dani odvede „jen“ 5 205 Kč a jeho daňová zátěž nabývá hodnoty 1,42 %. Zbylé dvě varianty, „DZ na 1 dítě“ a „DZ na 2 děti“, znamenají pro poplatníka nulové daňové zatížení, neboť hodnota daňového zvýhodnění na vyživované dítě přesahuje v obou variantách částku daně po odečtení slev. Poplatníkovi tedy finanční úřad vrátí 8 199 Kč při uplatnění jednoho dítěte a 21 603 Kč u dvou dětí.

7.4.2 Domácnost 2

Přibližně 5% nárůst průměrné mzdy znamená pro domácnost 2 hrubou měsíční mzdu ve výši 25 067 Kč, tedy roční hrubou mzdu 300 804 Kč. Opět připočítáváme hodnotu dílčích základů daně z podnikání a z ostatních příjmů v hodnotě 222 000 Kč.

Tabulka 15: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v období 2011-2012

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	300 804	300 804	300 804	300 804
povinné pojistné (34 % z HM)	102 274	102 274	102 274	102 274
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	403 078	403 078	403 078	403 078
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	625 078	625 078	625 078	625 078
zaokrouhlený základ daně	625 000	625 000	625 000	625 000
daň (15 % ze ZD)	93 750	93 750	93 750	93 750
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	X	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	68 910	44 070	44 070	44 070
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	X	x	13 404	26 808
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	68 910	44 070	30 666	17 262
daňový bonus	X	x	X	x
daňové zatížení poplatníka	11,02%	7,06%	4,91%	2,76%

Zdroj: vlastní zpracování

V situaci, kdy poplatník pobírá mzdu na úrovni průměrné mzdy, dosahuje zaokrouhlený základ daně 625 000 Kč a samotná daň hodnoty 93 750 Kč. Poplatník uplatňující pouze slevu na poplatníka zaplatí na dani 68 910 Kč. Pokud dále uplatňuje i slevu na manželku, zaplatí o dalších 24 840 Kč méně, tedy 44 070 Kč. Daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě sníží daňovou povinnost poplatníka na 30 666 Kč, na dvě děti na 17 262 Kč.

Daňové zatížení této domácnosti se mezi jednotlivými variantami díky slevám a daňovým zvýhodněním celkem „razantně“ snižuje, avšak oproti předchozím obdobím lze pozorovat mírný nárůst, který je samozřejmě způsoben zejména růstem hrubých mezd.

7.4.3 Domácnost 3

Poplatník domácnosti 3 pobírá hrubou měsíční mzdu ve výši 97 500 Kč, přijde si tedy na roční hrubou mzdu v hodnotě 1 170 000 Kč. Jako ve všech ostatních případech dále zvyšuje své příjmy ze zaměstnání o příjmy z podnikání a z ostatních příjmů o celkem 222 000 Kč.

Tabulka 16: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v období 2011-2012

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	1 170 000	1 170 000	1 170 000	1 170 000
povinné pojistné (34 % z HM)	397 800	397 800	397 800	397 800
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	1 567 800	1 567 800	1 567 800	1 567 800
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	1 789 800	1 789 800	1 789 800	1 789 800
zaokrouhlený základ daně	1 789 800	1 789 800	1 789 800	1 789 800
daň (15 % ze ZD)	268 470	268 470	268 470	268 470
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	243 630	218 790	218 790	218 790
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	26 808
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	243 630	218 790	205 386	191 982
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	13,61%	12,22%	11,48%	10,73%

Zdroj: vlastní zpracování

Daň před odečtením slev vzrostla u této domácnosti s nadprůměrnou mzdou až na částku 268 470 Kč. Tato částka je postupně snižována o slevy a zvýhodnění v závislosti na jednotlivých variantách. U varianty „sleva na poplatníka“ zaplatí poplatník daň 243 630 Kč, čemu odpovídá daňová zátěž 13,61 %. Varianta „sleva na manželku“ přinese poplatníkovi možnost snížit daň na 218 790 Kč při daňovém zatížení 12,22 %. Poplatník uplatňující jedno dítě na dani zaplatí 205 386 Kč, při uplatnění dvou dětí 191 982 Kč. Daňové zatížení u těchto dvou variant je 11,48 % a 10,73 %.

U této domácnosti daňová zátěž taktéž klesá, ne však tak razantně jako u domácnosti 2, což je dáno samozřejmě vysokou daňovou povinností, kterou slevy na dani a daňové zvýhodnění tolik nesníží.

Obdobně jako u předchozích období i v tomto je opět vidět progresivita daně, která je, jak již bylo několikrát zmíněno, způsobená pojistným, slevami na dani a daňovým zvýhodněním. Lze pozorovat i postupné narůstající daňové zatížení u všech domácností způsobené růstem hrubých mezd.

7.5 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2013

Rok 2013 s sebou přináší významné daňové změny, které byly přijaty na základě úsporných opatření v rámci snižování schodků veřejných rozpočtů. Nově přijatý „daňový balíček“ se dotkne všech poplatníků a domácností, a to nejen v oblasti daně z příjmů, ale i DPH, oblasti sociální a dalších. Změny nastaly i v samotném výpočtu daňové povinnosti, sazba daně je však zachována ve výši 15%. Zásadními novinkami jsou:

- *zavedení solidárního zvýšení daně* – u poplatníků, jejich roční příjmy překračují 48násobek průměrné mzdy (pro rok 2013: 25 884 Kč), tedy 1 242 432 Kč, dochází nově k dvojímu zdanění. Poplatníci zaplatí jako doposud 15% daň z příjmů, dále ovšem musejí zaplatit i 7% solidární zvýšení, vypočtené z rozdílu mezi příjmy dle § 6 a § 7 a 48násobkem průměrné mzdy.
- *Omezení u výdajových paušálů* – podnikatelé využívající výdajové paušály (ti, kdo nepočítají ZD jako příjmy – skutečně vynaložené výdaje, ale uplatňují výdaje procentem) nebudou moci odečíst slevu na vyživovanou manželku/manžela a na děti v případě, že při souběhu více činností bude součet dílčích základů daně využívajících paušální výdaje vyšší než 50 % součtu základu daně bez využití paušálu. V opačném případě slevy na dani využít lze.
- *Zrušení slevy na poplatníka u pracujících důchodců* - výdělečně činní důchodci si nebudou moci odečíst slevu na poplatníka (Kohoutová, 2013).
- *Změna sazby DPH* – zvýšení základní sazby DPH z 20 na 21 % a zvýšení ze 14 na 15 %.

Průměrná mzda se v roce 2013 oproti roku 2012 téměř nezměnila, vzrostla přibližně pouze o 0,1 %, a proto i hrubé mzdy jednotlivých domácností vzrostly jen o toto malé procento. V návaznosti na množství změn bude daňová povinnost poplatníka vypočtena pro rok 2013 samostatně.

7.5.1 Domácnost 1

Nízký růst průměrné mzdy znamená u domácnosti 1 zvýšení hrubé měsíční mzdy o pouhých 10 Kč oproti roku 2012 na 8 960 Kč. Roční hrubá mzda tedy činí

107 520 Kč. K těmto příjmům jako vždy připočítáváme ještě další příjmy plynoucí poplatníkovi ve výši 222 000 Kč.

Tabulka 17: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2013

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	107 520	107 520	107 520
povinné pojistné (34 % z HM)	36 557	36 557	36 557
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	144 077	144 077	144 077
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	366 077	366 077	366 077
zaokrouhlený základ daně	366 000	366 000	366 000
daň (15 % ze ZD)	54 900	54 900	54 900
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	x	x
daň po uplatnění slev	30 060	30 060	30 060
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	x
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	30 060	30 060	30 060
daňový bonus	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	8,21%	8,21%	8,21%

Zdroj: vlastní zpracování

Již na první pohled je patrné, že výše uvedené změny platné pro rok 2013 zcela jistě ovlivnily daňovou povinnost této domácnosti, proto je potřeba výpočty projít podrobněji.

Pokud se zaměříme na variantu „sleva na poplatníka“, zjistíme, že zde k žádné změně vlastně nedošlo, což ovšem nemůžeme říci u variant ostatních. Od 15% daně ve výši 54 900 Kč poplatník odečte slevu na poplatníka a na dani zaplatí 30 060 Kč.

Takto vysokou daň, tedy 30 060 Kč zaplatí však i poplatník u varianty „sleva na manželku“ a varianty s „DZ na děti“, neboť zde platí nová pravidla pro uplatnění slev.

Zákon stanoví, že poplatníci, kteří mají souběh příjmů a uplatňují výdaje procentem, nemohou od roku 2013 uplatnit slevu na manželku/manžela a daňové zvýhodnění na vyživované dítě, pokud součet dílčích základů daně, u kterých se uplatňují výdaje procentem, je vyšší než polovina celkového daňového základu. A právě tato situace nastává u domácnosti 1.

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, poplatník u příjmů plynoucích z podnikání uplatňuje výdaje procentem, díky čemuž dosahuje jeho dílčí základ daně dle § 7 hodnoty 200 000 Kč. Současně je zaměstnán, přičemž dílčí základ daně dle § 6 pro rok 2013 činí 144 077 Kč a dílčí základ daně dle § 10 nabývá hodnoty 22 000 Kč. Základ daně tedy dosahuje výše 366 077 Kč. Aby mohly být uplatněny obvyklé slevy a zvýhodnění, musely by být příjmy dle § 6 vyšší než 183 039 Kč (polovina ZD), což nejsou. Poplatník tedy nemůže uplatňovat slevu na manželku a daňové zvýhodnění na dítě. Jeho daňové zatížení je tedy pro všechny varianty stejné, a to 8,21 %. Díky této změně tedy domácnost 1 již nedosahuje daňového bonusu.

7.5.2 Domácnost 2

Měsíční hrubá mzda domácnosti 2 pro rok 2013 činí 25 078 Kč, její roční hodnota je 300 936 Kč. K dílčímu základu daně ze závislé činnosti opět připočítáváme dílčí základ daně z podnikání (200 000 Kč) a z ostatních příjmů (22 000 Kč).

Tabulka 18: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2013

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	300 936	300 936	300 936	300 936
povinné pojistné (34 % z HM)	102 319	102 319	102 319	102 319
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	403 255	403 255	403 255	403 255
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	625 255	625 255	625 255	625 255
zaokrouhlený základ daně	625 200	625 200	625 200	625 200
daň (15 % ze ZD)	93 780	93 780	93 780	93 780
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	68 940	44 100	44 100	44 100
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	26 808
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	68 940	44 100	30 696	17 292
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	11,03%	7,05%	4,91%	2,77%

Zdroj: vlastní zpracování

Při pohledu na výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 je zřejmé, že změny platné pro rok 2013 postup výpočtu nijak neovlivnily. Oproti domácnosti 1 totiž domácnost 2 splňuje podmínku, při které slevy a zvýhodnění být uplatněny mohou, tedy že dílčí

základ daně dle § 6 tvoří více jak 50 % celkového základu daně. Postup pro stanovení daně je tedy stejný jako v předchozích letech.

Poplatník, žijící v domácnosti sám, sníží daň ve výši 93 780 Kč pouze o základní slevu na poplatníka, zaplatí tedy na dani 68 940 Kč. Pokud žije v domácnosti spolu s manželkou, jejíž příjmy nepřesahují stanovenou mez, odečte si dále slevu na manželku a odvede daň finančnímu úřadu v hodnotě 44 100 Kč. Při uplatnění daňového zvýhodnění na jedno vyživované dítě bude poplatník hradit daň 30 696 Kč, a v situaci, kdy uplatní daňové zvýhodnění na dvě děti, zaplatí 17 292 Kč.

Daňová zatížení jednotlivých variant u této domácnosti opět výrazně klesají, kdy první z variant přináší poplatníkovi daňovou zátěž 11,03 %, druhá varianta s manželkou 7,05 % a varianty s dětmi 4,91 % při uplatnění jednoho dítěte a 2,77 % při uplatnění dětí dvou. Znovu lze pozorovat stejnoměrný pokles daňového zatížení mezi variantami s dětmi, tentokrát o 2,14 %.

7.5.3 Domácnost 3

Nepatrný nárůst průměrné mzdy znamená pro domácnost 3 hrubou měsíční mzdu v hodnotě 97 600 Kč, jejíž roční hodnota činí 1 171 200 Kč. Dále nesmíme zapomenout na dílčí ZD dle § 7 (200 000 Kč) a dílčí ZD dle § 10 (22 000 Kč).

Tabulka 19: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2013

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	1 171 200	1 171 200	1 171 200	1 171 200
povinné pojistné (34 % z HM)	398 208	398 208	398 208	398 208
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	1 569 408	1 569 408	1 569 408	1 569 408
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	22 000	22 000	22 000	22 000
základ daně (suma dílčích ZD)	1 791 408	1 791 408	1 791 408	1 791 408
zaokrouhlený základ daně	1 791 400	1 791 400	1 791 400	1 791 400
daň (15 % ze ZD)	268 710	268 710	268 710	268 710
částka pro výpočet solidárního zvýšení	128 768	128 768	128 768	128 768
solidární zvýšení daně (7 %)	9013,76	9013,76	9013,76	9013,76
daň celkem	277 724	277 724	277 724	277 724
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
daň po uplatnění slev	252 884	228 044	228 044	228 044
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	26 808
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	252 884	228 044	214 640	201 236
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	14,12%	12,73%	11,98%	11,23%

Zdroj: vlastní zpracování

I u této varianty je na první pohled patrné, že změny přijaté vládou pro rok 2013 výpočet daňové povinnosti „zkomplikovaly“ a zvýšily daňovou zátěž domácnosti. Nikoliv však jako u domácnosti 1 formou nemožnosti odečíst slevy na dani, ale pomocí solidárního zvýšení daně, které znamená pro domácnost s nadstandardními příjmy dvojnásobek zdanění, a to ve výši obvyklých 15% a nových 7%.

Prvním krokem je jako u všech dosavadních výpočtů stanovení zaokrouhleného základu daně, který je získán jako suma jednotlivých dílčích základů daně, zaokrouhlený na celé stokoruny dolů. Z tohoto základu je poté vypočtena 15% daň ve výši 268 710 Kč. Dalším krokem se již dostáváme k výše zmíněnému solidárnímu zvýšení daně, jež se výlučně týká pouze příjmů ze závislé činnosti (§ 6) a příjmů ze samostatné činnosti (§ 7). Pokud je suma hrubé mzdy a dílčího základu daně dle § 7 vyšší než 48násobek průměrné mzdy, platí poplatník z tohoto rozdílu 7% solidární daň.

Průměrná mzda pro tyto účely je v roce 2013 stanovena ve výši 25 884 Kč, její 48násobek tedy činí 1 242 432 Kč. Suma hrubé mzdy a dílčího základu daně ze samostatné činnosti je u této domácnosti v hodnotě 1 371 200 Kč, převyšuje tedy

stanovenou mez, proto je potřeba z rozdílu těchto dvou hodnot vypočítat 7% solidární daň. Rozdíl činí 128 768 Kč, solidární daň je 9 013,76 Kč. Celková daň u této domácnosti je 268 710 + 9 014, tedy 277 724 Kč.

Další kroky už jsou „jen“ kosmetické úpravy daňové povinnosti, které jsou identické s předchozími variantami. Jedná se samozřejmě o úpravy daně formou slev na dani a daňového zvýhodnění, jež si poplatník v rámci své daňové povinnosti uplatňuje.

Když poplatník uplatňuje pouze slevu na poplatníka, jeho výsledná daňová povinnost bude 252 884 Kč při daňovém zatížení 14,12 %. Pokud kromě této slevy využívá i slevu na manželku, zaplatí daň 228 044 Kč a jeho daňové zatížení bude 12,73 %. Žije-li poplatník v domácnosti s jedním dítětem, na něž uplatňuje daňové zvýhodnění, sníží se jeho daňová povinnost na 214 640 Kč, což představuje daňové zatížení 11,98 %. Uplatňuje-li daňové zvýhodnění na dvě děti, odvede daň finančnímu úřadu ve výši 201 236 Kč, kdy daňové zatížení činí 11,23 %.

Je potřeba si povšimnout, že daňová zátěž této domácnosti oproti předchozímu období opět vzrostla. Tento růst však není možné přičíst pouze zvýšení hrubých mezd, neboť ty vzrostly „jen“ o 1200 Kč/rok, ale zejména zavedení solidárního zvýšení, které růst daňové zátěže podnítl.

Daňová zátěž se díky novelám platným v roce 2013 citelně zvýšila i u domácnosti 1, kde se vzhledem k nemožnosti uplatnění slev a zvýhodnění sjednotila u všech variant na jedinou hodnotu 8,21 %.

Změny v zákonech se nedotkly pouze domácnosti 2, kde daňová zátěž zůstala téměř stejná jako v předchozím období. Její nízký nárůst lze přičíst pouze zvýšení průměrné mzdy.

7.6 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2014

Změny v zákonech se nevyhnuly ani roku 2014, kdy začala platit druhá vlna změn, jež byla součástí „daňového balíčku“, který zčásti vláda schválila již pro rok 2013. Tyto daňové novinky se už v takové míře jako v roce 2013 daně z příjmů nedotkly, ale pokud ano, měly na ni spíše pozitivní vliv, zejména co se poplatníků týká. Mezi „nejzajímavější“ patří:

- *zvýšení limitu příležitostných příjmů* – od roku 2014 je limit pro příležitostné příjmy 30 000 Kč (dříve 20 000 Kč), znamená to tedy, že pokud součet příjmů z příležitostných činností (bez odečtení výdajů) nepřesáhne 30 000 Kč, nedochází ke zdanění těchto příjmů a ani nejsou uváděny v daňovém přiznání.
- *Sleva za umístění dítěte*- novinkou pro rok 2014 je i zavedení nové slevy na dani, díky které si poplatník může snížit svojí daňovou povinnost, tzv. školkovné. Ta odpovídá výši výdajů prokazatelně vynaložených za umístění dítěte v zařízení péče o děti předškolního věku včetně mateřské školy. Tuto slevu může uplatnit pouze rodič žijící s dítětem ve společně hospodařící domácnosti, maximálně však do výše 8 500 Kč.
- *Daň dědická* – de facto přestává existovat, dědická daň se nebude muset ani odvádět, ani uvádět v daňovém přiznání, neboť dědění bude zcela osvobozeno bez ohledu na to, zda existuje či neexistuje příbuzenský vztah.
- *Daň darovací* – spadá od roku 2014 pod daň z příjmů, odvádět se bude podle jejích sazeb, tedy 15 % u DPFO a 19 % u DPPO.
- *Daň z převodu nemovitosti* – pouze změni název na daň z nabytí nemovitosti (Dlouhá, 2013).

Následující výpočty vycházejí (nejen) z hrubých mezd, které byly oproti loňskému roku navýšeny o přibližně 2,5 %, neboť se průměrné mzdy zvýšily o stejné procento. Výpočet daňové povinnosti je obdobný jako v loňském roce.

7.6.1 Domácnost 1

Vývoj průměrné mzdy vyvolal u domácnosti 1 růst hrubé měsíční mzdy, jejíž hodnota je pro rok 2014 ve výši 9 175 Kč, poplatník tedy pobírá roční hrubou mzdu 110 100 Kč. Mimo tyto příjmy má samozřejmě ještě příjmy z podnikání a ostatní příjmy ve výši 222 000 Kč.

Tabulka 20: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2014

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	110 100	110 100	110 100
povinné pojistné (34 % z HM)	37 434	37 434	37 434
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	147 534	147 534	147 534
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	x	x	x
základ daně (suma dílčích ZD)	347 534	347 534	347 534
zaokrouhlený základ daně	347 500	347 500	347 500
daň (15 % ze ZD)	52 125	52 125	52 125
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	x	x
sleva za umístění dítěte	x	x	8 500
daň po uplatnění slev	27 285	27 285	18 785
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	x
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	27 285	27 285	18 785
daňový bonus	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	7,85%	7,85%	5,41%

Zdroj: vlastní zpracování

I v tomto případě jsou na první pohled patrné jisté nuance v postupu stanovení daňové povinnosti, jež jsou samozřejmě zapříčiněny novelami, které přinesl rok 2014. Nelze však říci, že by tyto změny měly pro poplatníka negativní charakter, ba naopak.

Asi nejpříznivější novinkou (alespoň co se našich výpočtů týká) je zmiňované zvýšení limitu příležitostných příjmů z původních 20 000 Kč na současných 30 000 Kč za rok. Tato změna říká, že pokud plynou poplatníkovi příležitostné příjmy dle § 10, jejichž hodnota nepřesáhne částku 30 000 Kč za rok, poplatník tyto příjmy neuvádí do daňového priznání a nezdaňuje je, což je právě náš případ.

Základ daně u domácnosti 1 pro rok 2014 se tedy vypočte jako suma dílčího základu daně ze závislé činnosti a dílčího základu daně z podnikání. Jeho hodnota tak bude 347 534 Kč. Nepřipočítává se již hodnota dílčího základu daně z ostatních příjmů, neboť jeho roční částka nepřesahuje nově stanovenou hranici, základ daně bude tudíž o 22 000 Kč nižší a poplatník na dani „ušetří“. Daň se poté vypočte klasicky jako 15 % ze zaokrouhleného základu daně, její hodnota vyjde na 52 125 Kč.

Od vypočtené daně si poplatník u varianty „sleva na poplatníka“ odečítá slevu na poplatníka, na dani tak zaplatí 27 285 Kč. Varianta „sleva na manželku“ znamená pro

poplatníka stejnou daňovou zátěží jako předchozí, neboť platí stejná pravidla jako v roce 2013, poplatník nemá možnost odečíst si slevu na manželku nebo využít daňové zvýhodnění. Změna nastává až u varianty „DZ na děti“, kdy poplatník využije novou slevu za umístění dítěte, platnou od roku 2014, jejíž maximální možný odečet se rovná minimální mzdě daného období, činí tudíž 8 500 Kč. Jak již bylo na začátku předchozí kapitoly zmíněno, varianta s jedním dítětem se zabývá dítětem předškolního věku, varianta s dvěma dětmi uvažuje o dítěti předškolního a školního věku, proto můžeme tyto dvě varianty spojit do varianty „DZ na děti“, neboť při nemožnosti uplatnění daňového zvýhodnění na děti je daňová povinnost pro obě varianty totožná, a to ve výši 18 785 Kč.

Pokud porovnáme daňové zatížení s předchozím rokem, vidíme, že se díky novelám zákona snížilo, zejména u varianty „DZ na děti“, u které došlo k snížení téměř o 3 %. Nic na tom ale nezmění fakt, že v případě platnosti pravidel roku 2012 by poplatník dosáhl alespoň u původní varianty „ZD na 2 děti“ nulové daňové zátěže.

7.6.2 Domácnost 2

Výpočty domácnosti 2 vycházejí kromě hodnot dílčích základů daně dle §7 (200 000Kč) a § 10 (22 0000 Kč) zejména z roční hrubé mzdy (308 232 Kč), jejíž měsíční hodnota je 25 686 Kč.

Tabulka 21: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2014

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	308 232	308 232	308 232	308 232
povinné pojistné (34 % z HM)	104 799	104 799	104 799	104 799
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	413 031	413 031	413 031	413 031
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	x	x	x	x
základ daně (suma dílčích ZD)	613 031	613 031	613 031	613 031
zaokrouhlený základ daně	613 000	613 000	613 000	613 000
daň (15 % ze ZD)	91 950	91 950	91 950	91 950
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
sleva za umístění dítěte	x	x	8500	8500
daň po uplatnění slev	67 110	42 270	33 770	33 770
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	26 808
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	67 110	42 270	20 366	6 962
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	10,95%	6,90%	3,32%	1,14%

Zdroj: vlastní zpracování

Stanovení daňové povinnosti poplatníka domácnosti 2 je obdobné jako u domácnosti 1, ovšem s malými rozdíly. Základ daně se stanoví zcela stejným způsobem - sečtením dílčích základů daně dle § 6 a § 7, ze kterého se poté vypočte 15% daň ve výši 91 950 Kč. Tuto daň snižuje poplatník žijící v domácnosti sám pouze o základní slevu na poplatníka, jeho daňová povinnost tak činí 67 110 Kč. V situaci, kdy uplatňuje slevu na manželku ve výši 24 840 Kč, zaplatí na dani 42 270 Kč. U varianty s jedním dítětem poplatník uplatňuje nejen daňové zvýhodnění na vyživované dítě, ale i slevu na umístění dítěte, proto je jeho výsledná daňová povinnost o více jak polovinu nižší než u předchozí varianty, tedy 20 366 Kč. Varianta s dvěma dětmi představuje doposud nejnižší daňovou povinnost této domácnosti, jež dosahuje hodnoty „pouhých“ 6 962 Kč.

Daňové zatížení této domácnosti mezi jednotlivými variantami opět značně klesá, což je zcela jistě způsobené využitím daňových slev a zvýhodnění. Díky zvýšení limitu příležitostných příjmů a zavedení nové slevy na dani domácnost 2 dosahuje jak u varianty s jedním tak dvěma dětmi nejnižšího zatížení v dosavadních letech. Nelze již však pozorovat trend předcházejících let, kdy docházelo ke snižování daňové zátěže mezi variantami o stejné procento.

7.6.3 Domácnost 3

Hrubá měsíční mzda domácnosti 3 vzrostla oproti roku 2013 o 2 350 Kč na 99 950 Kč. Roční hrubá mzda činí 1 199 400 Kč, přičemž další příjmy domácnosti jsou jako vždy v hodnotě 222 000 Kč.

Tabulka 22: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2014

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	1 199 400	1 199 400	1 199 400	1 199 400
povinné pojistné (34 % z HM)	407 796	407 796	407 796	407 796
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	1 607 196	1 607 196	1 607 196	1 607 196
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	x	x	x	x
základ daně (suma dílčích ZD)	1 807 196	1 807 196	1 807 196	1 807 196
zaokrouhlený základ daně	1 807 100	1 807 100	1 807 100	1 807 100
daň (15 % ze ZD)	271 065	271 065	271 065	271 065
částka pro výpočet solidárního zvýšení	154 184	154 184	154 184	154 184
solidární zvýšení daně (7 %)	10792,88	10792,88	10792,88	10792,88
daň celkem	281 858	281 858	281 858	281 858
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
sleva za umístění dítěte	x	x	8 500	8 500
daň po uplatnění slev	257 018	232 178	223 678	223 678
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	26 808
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	257 018	232 178	210 274	196 870
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	14,22%	12,85%	11,64%	10,89%

Zdroj: vlastní zpracování

I základ daně domácnosti 3 se pro rok 2014 počítá pouze jako součet dílčího základu daně ze závislé činnosti a z podnikání, neboť příjmy plynoucí poplatníkovi dle § 10 jsou od daně osvobozeny. Jeho výše, zaokrouhlená na celé stokoruny dolů tudíž činí 1 807 100 Kč a 15% daň z něj vypočtená 271 065 Kč. Vzhledem k tomu, že takto vypočtený základ daně převyšuje 48násobek průměrné mzdy, jež pro rok 2014 je: $48 \cdot 25\,942 = 1\,245\,216$ Kč, musí poplatník mimo 15% daně z příjmů odvést ještě 7% solidární daň, která se vypočte jako 7 % z rozdílu sumy hrubé mzdy a dílčího ZD dle § 7 a 48násobku průměrné mzdy. Zaokrouhlená hodnota solidární daně tak činí 10 793 Kč a výsledná daň před slevami 281 858 Kč.

U varianty „sleva na poplatníka“ zaplatí poplatník na dani 257 018 Kč, neboť odečítá pouze slevu na poplatníka. Varianta „sleva na manželku“ znamená pro poplatníka dále odečet slevy na manželku a daňovou povinnost ve výši 232 178 Kč. Částku 210 274 Kč zaplatí poplatník domácnosti 3, pokud uplatní mimo jiné i tzv. školkovně a daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě a 196 870 Kč v případě, že dojde k uplatnění daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti.

Daňové zatížení domácnosti u jednotlivých variant opět postupně klesá s množstvím využitých slev, avšak tento pokles není tolik výrazný jako u domácnosti 2.

Pokud porovnáme jednotlivé domácnosti v roce 2014, můžeme říci, že jak u domácnosti 1, tak u domácnosti 2 je viditelný pokles daňového zatížení oproti loňskému roku. To však neplatí pro domácnost 3, u které v prvních dvou variantách „sleva na poplatníka“ a „sleva na manželku“ došlo naopak ke zvýšení daňové povinnosti oproti loňskému roku a u variant „DZ na 1 dítě“ a „DZ na 2 děti“ k mírnému snížení oproti loňskému roku. Dá se tudíž zkonstatovat, že domácnost 3 téměř nepocítila daňovou „úlevu“ ve formě zvýšení limitu pro příležitostné příjmy, ale pouze „úlevu“ v podobě slevy na umístění dítěte.

7.7 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2015

Samozřejmě ani rok 2015 není o daňové změny „ochuzen“, i když nepřináší žádné, které by výpočet daňové povinnosti poplatníků modelových domácností výrazně měnily. I pro tento rok platí solidární zvýšení daně, sleva na školku a další změny, provedené v minulých letech, stejně tak jako sazba daně z příjmů zůstává na stejné úrovni. Nějaké novinky však uzákoněny byly:

- *Změna výše daňového zvýhodnění na dítě* – daňové zvýhodnění pro rodiny s více dětmi se zvýší. Roční daňová sleva na první dítě zůstává stejná ve výši 13 404 Kč, avšak na druhé se zvýší na 15 804 Kč a na třetí a každé další na hodnotu 17 004 Kč.
- *Změna výše slevy za umístění dítěte* – růst minimální mzdy pro rok 2015 z 8 500 Kč na 9 200 Kč kopíruje i sleva za umístění dítěte. Pro rok 2015 tedy hodnota této slevy činí maximálně 9 200 Kč.

- *Znovuobnovení slevy na poplatníka u pracujících důchodců* – výdělečně činní důchodci si opět mohou uplatnit základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč.
- *Zdanění důchodů penzistů* – důchodci, kteří si v zaměstnání, podnikání nebo pronájmem přivydělávají ročně dohromady více jak 840 000 Kč, budou muset ze své penze odvádět 15% daň z příjmů (Dlouhá, 2014).

Meziročně se průměrná mzda zvýšila přibližně o 1,5 %, tudíž i hrubé mzdy zaznamenaly stejný vývoj.

7.7.1 Domácnost 1

V roce 2015 pobírá poplatník domácnosti 1 hrubou měsíční mzdu ve výši 9 350 Kč, jejíž roční hodnota je 112 200 Kč. Další poplatníkovy příjmy činí 222 000 Kč.

Tabulka 23: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2015

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	112 200	112 200	112 200
povinné pojistné (34 % z HM)	38 148	38 148	38 148
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	150 348	150 348	150 348
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	x	x	x
základ daně (suma dílčích ZD)	350 348	350 348	350 348
zaokrouhlený základ daně	350 300	350 300	350 300
daň (15 % ze ZD)	52 545	52 545	52 545
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	x	x
sleva za umístění dítěte	x	x	9 200
daň po uplatnění slev	27 705	27 705	18 505
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	x
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	27 705	27 705	18 505
daňový bonus	x	x	
daňové zatížení poplatníka	7,91%	7,91%	5,28%

Zdroj: vlastní zpracování

Daň před slevami, vypočtená z daňového základu 350 300 Kč, nabývá hodnoty 52 545 Kč. Od této daně poplatník může odečíst pouze základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč a slevu za umístění dítěte v částce 9 200 Kč, tudíž daňová povinnost poplatníka u varianty „sleva na poplatníka“ a „sleva na manželku“ činí 27 705 Kč a u varianty „DZ na děti“ 18 505 Kč.

Daňové zatížení poplatníka se oproti loňskému roku mírně zvýšilo, nikoliv však u varianty „DZ na děti“. Tam naopak mírně kleslo, což způsobilo zvýšení slevy za umístění dítěte.

7.7.2 Domácnost 2

Poplatník domácnosti 2 pobírá díky růstu průměrné mzdy hrubou měsíční mzdu ve výši 26 072 Kč. Jako vždy k těmto příjmům má ještě další příjmy a to 222 000 Kč.

Tabulka 24: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2015

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	312 864	312 864	312 864	312 864
povinné pojistné (34 % z HM)	106 374	106 374	106 374	106 374
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	419 238	419 238	419 238	419 238
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	x	x	x	x
základ daně (suma dílčích ZD)	619 238	619 238	619 238	619 238
zaokrouhlený základ daně	619 200	619 200	619 200	619 200
daň (15 % ze ZD)	92 880	92 880	92 880	92 880
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
sleva za umístění dítěte	x	x	9200	9200
daň po uplatnění slev	68 040	43 200	34 000	34 000
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	29 208
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	68 040	43 200	20 596	4 792
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	10,99%	6,98%	3,33%	0,77%

Zdroj: vlastní zpracování

Zaokrouhlený základ daně, ze kterého se samotná daň počítá, je u domácnosti 2 ve výši 619 200 Kč, 15% daň tudíž činí 92 880 Kč. Od ní si poplatník s podepsaným prohlášením odečte základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč, na dani zaplatí 68 040 Kč, což odpovídá 10,99% daňového zatížení. V situaci, kdy poplatník využije dále slevu na manželku, sníží si svoji daň taktéž o 24 840 Kč, finančnímu úřadu odvede daň 43 200 Kč a jeho daňová zátěž bude 6,98 %. Pokud poplatník žije v domácnosti s jedním či dvěma dětmi, na něž uplatňuje daňové zvýhodnění a slevu za umístění dítěte, odečte si od daně tyto „slevy“ a sníží si tak daň na 20 596 Kč v případě jednoho dítěte a na 4 792 Kč v případě dětí dvou, při daňové zátěži 3,33 % a 0,77 %. Je potřeba

zdůraznit, že daňové zvýhodnění na druhé vyživované dítě je vyšší než na první, a to 15 804 Kč.

7.7.3 Domácnost 3

Díky meziročnímu růstu průměrné mzdy vzrostla hrubá měsíční mzda poplatníka domácnosti 3 na 101 450 Kč, pobírá tak roční hrubou mzdu v hodnotě 1 217 400 Kč. Jeho další příjmy se skládají z dílčího základu daně z podnikání: 200 000 Kč a dílčího základu daně z ostatních příjmů: 22 000 Kč.

Tabulka 25: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2015

text	sleva na poplatníka (v Kč/rok)	sleva na manželku (v Kč/rok)	DZ na 1 dítě (v Kč/rok)	DZ na 2 děti (v Kč/rok)
roční hrubá mzda	1 217 400	1 217 400	1 217 400	1 217 400
povinné pojistné (34 % z HM)	413 916	413 916	413 916	413 916
dílčí základ daně dle § 6 (HM + pojistné)	1 631 316	1 631 316	1 631 316	1 631 316
dílčí základ daně dle § 7	200 000	200 000	200 000	200 000
dílčí základ daně dle § 10	x	x	x	x
základ daně (suma dílčích ZD)	1 831 316	1 831 316	1 831 316	1 831 316
zaokrouhlený základ daně	1 831 300	1 831 300	1 831 300	1 831 300
daň (15 % ze ZD)	274 695	274 695	274 695	274 695
částka pro výpočet solidárního zvýšení	140 072	140 072	140 072	140 072
solidární zvýšení daně (7 %)	9805,0	9805,0	9805,0	9805,0
daň celkem	284 501	284 501	284 501	284 501
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	24 840	24 840
sleva za umístění dítěte	x	x	9 200	9 200
daň po uplatnění slev	259 661	234 821	225 621	225 621
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	x	x	13 404	29 208
daň po uplatnění daňového zvýhodnění	259 661	234 821	212 217	196 413
daňový bonus	x	x	x	x
daňové zatížení poplatníka	14,18%	12,82%	11,59%	10,73%

Zdroj: vlastní zpracování

Základ daně, sestavený jako suma dílčích základů ze samostatné činnosti a z podnikání je u této domácnosti 1 831 316 Kč, 15% daň činí 274 695 Kč. K její hodnotě se dále přičítá zaokrouhlená hodnota solidární daně (9 806 Kč), daň před uplatněním slev tedy je 284 501 Kč.

V případě, že poplatník žije v domácnosti sám, snižuje svou daňovou povinnost o základní slevu, zaplatí tedy na dani 259 661 Kč. Pokud žije v domácnosti

s manželkou, jejíž příjmy nepřekračují stanovenou mez, uplatní si slevu na ni a na dani zaplatí 234 821 Kč. Při uplatnění daňového zvýhodnění na jedno dítě a slevy za umístění dítěte bude jeho daňová povinnost 212 217 Kč, zatímco při uplatnění daňového zvýhodnění na dvě děti a slevy za umístění zaplatí finančnímu úřadu daň 196 413 Kč.

Daňové zatížení poplatníka se mezi jednotlivými variantami postupně snižuje; rozmezí, ve kterém se pohybuje, je od 14,18% do 10,73 %.

Jako ve všech předchozích letech i v tomto roce dopadá na fyzické osoby zdanění příjmů progresivně, což způsobuje pojistné na sociální a zdravotní pojištění. Rozdíly v daňové zátěži pak zapříčiňují slevy na dani a daňové zvýhodnění.

7.8 Výpočet daňové povinnosti poplatníka v roce 2016

I když rok 2016 teprve začal, daňové změny na sebe nenechaly dlouho čekat ani tentokrát. Přesto, nebo právě proto, se tato podkapitola bude zabývat pouze teoretickým postupem výpočtu daňové povinnosti, neboť v průběhu roku může dojít ještě k celé řadě změn, jež mohou výpočet daňové povinnosti poplatníka za rok 2016 ovlivnit. Rok 2016 přinese hned několik důležitých změn týkajících se zdanění příjmů fyzických osob, ne všechny však nastanou hned o začátku roku. Mezi plánované změny patří:

- *zvýšení daňového zvýhodnění na druhé a další dítě* – pro rok 2016 je navrhováno další zvýšení částek daňového zvýhodnění, konkrétně na druhé, třetí a každé další dítě. U druhého dítěte se daňové zvýhodnění zvýší z nynějších 15 804 Kč na 17 004 Kč ročně, u třetího a každého dalších pak z 17 004 Kč na 20 604 Kč za rok.
- *Solidární zvýšení daně* – bylo původně zavedeno pouze pro období 2013-2015, k jeho zrušení však pro rok 2016 nedojde. Nadále budou tedy poplatníci s nadstandardními příjmy odvádět mimo 15% daně i 7% solidární daň.
- *Sleva za umístění dítěte*- vzhledem k růstu minimální mzdy z původní 9 200 Kč na současných 9 900 Kč za měsíc roste i sleva na tzv. školkovně, která hodnotu minimální mzdy kopíruje. V daňovém přiznání za rok 2016 tedy může jeden z rodičů uplatnit tuto slevu až do výše 9 900 Kč.

Dále je nutné podotknout, že se chystá rozsáhlá novela o daních z příjmů, která je momentálně ve fázi příprav. Její účinnost nenastane dříve jak v roce 2017 či později (Finanční správa, 2015).

Výpočet daňové povinnosti a daňové zátěže tedy bude opět stejný, změny nastanou pouze ve výši slev a daňového zvýhodnění.

8. Vyhodnocení výsledků prostřednictvím průměrné sazby daně

V předešlé kapitole byla vysvětlena a vypočtena daňová povinnost poplatníka žijícího v různých typech domácností s různými příjmy, došlo v ní k vyčíslení daně a také ke stanovení daňové zátěže poplatníka pomocí průměrné sazby daně. Ta poměrem daně po odečtení slev a zvýhodnění k základu daně říká, jakou daňovou zátěž ten který poplatník na svých bedrech nese, a právě tím se bude zabývat podrobněji tato kapitola.

Na základě předchozích výpočtů dojde k porovnání daňové zátěže, a to nejen v rámci jednotlivých domácností při různých variantách, ale i ke srovnání jednotlivých variant v rámci různých domácností. Vyhodnocení výsledků bude provedeno jak formou tabulek, tak i grafů a doplněno o slovní komentář.

8.1 Zhodnocení daňového zatížení domácnosti 1

Domácnost 1 je ze všech tří modelových domácností nejchudší, neboť poplatník této domácnosti pobírá ve všech obdobích hrubou měsíční mzdu, pohybující se okolo hranice mzdy minimální. Daňové zatížení domácnosti zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 26: Daňové zatížení domácnosti 1 v letech 2008-2015

období	sleva na poplatníka	sleva na manželku	DZ na děti
2008	7,94%	0,87%	0,00%
2009-2010	8,07%	1,15%	0,00%
2011-2012	8,21%	1,42%	0,00%
2013	8,21%	8,21%	8,21%
2014	7,85%	7,85%	5,41%
2015	7,91%	7,91%	5,28%
průměrná hodnota	8,03%	4,57%	3,15%

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší daňovou zátěž této domácnosti samozřejmě nese varianta „sleva na poplatníka“, u které po celé sledované období uplatňuje poplatník pouze základní slevu na poplatníka. V období 2008-2012 daňová zátěž narůstá s růstem průměrné a tedy i hrubé mzdy. V roce 2013 však stagnuje, neboť růst průměrné mzdy, ovlivňující růst hrubé mzdy byl téměř nulový. Pokles daňového zatížení v roce 2014 lze přičíst novele zákona, díky níž se u této domácnosti hodnota dílčího základu daně dle § 10 přestala

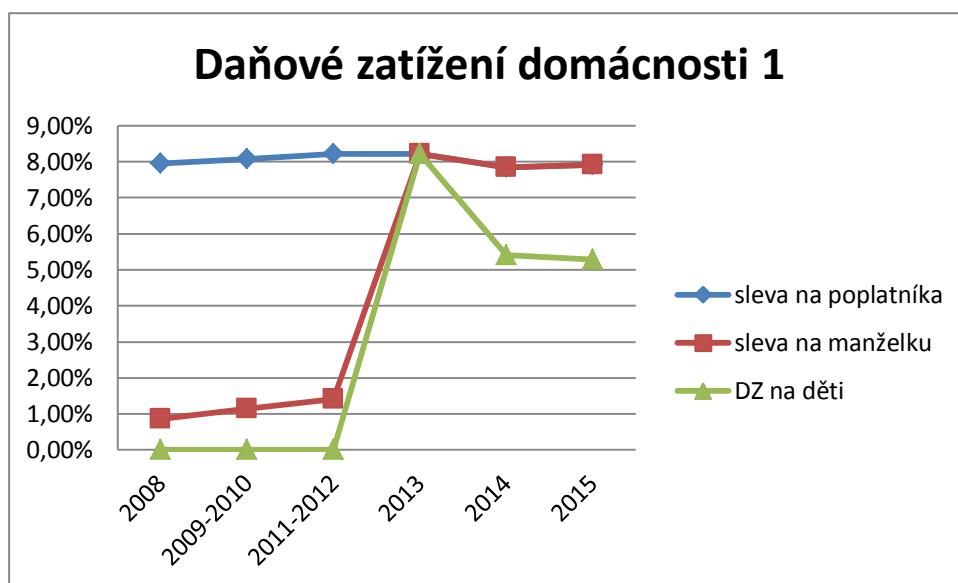
započítávat do celkového základu daně, tudíž se daň počítala z nižší hodnoty než v předchozích letech.

Varianta „sleva na manželku“ znamenala pro poplatníka možnost mimo základní slevy uplatnit i slevu na manželku, ovšem jen do roku 2012, neboť od roku následujícího začala platit další z novel zákona o dani z příjmů, jež poplatníkům, uplatňujícím výdaje procentem, za určitých podmínek nedovoluje slevu na manželku a daňové zvýhodnění na děti využít. Díky této novele se tedy daňové zatížení mezi rokem 2012 a 2013 zvýšilo o 6,79 %. Jeho následné snížení v roce 2014 je způsobené stejným „problémem“ jako v přechozí variantě.

Daňová zátěž u variant s jedním či dvěma dětmi je totožná, neboť v letech, kdy mohl poplatník uplatňovat daňové zvýhodnění, bylo dosahováno různých výšek daňových bonusů, tedy nulové daňové zátěže. Od roku 2013 však možnost snižování daňové povinnosti tímto způsobem odpadla, díky čemuž je vlastně nepodstatné tyto varianty od sebe odlišovat, proto tedy uvádím variantu „DZ na děti“. Snížení daňové zátěže v roce 2014 je způsobeno zavedením nové slevy na dani: slevy za umístění dítěte.

Pokud se podíváme na průměrnou daňovou zátěž za sledované období, vidíme, že u varianty „sleva na poplatníka“ je její hodnota 8,03 %, u varianty „sleva na manželku“ 4,57 % a varianty „DZ na děti“ 3,15 %.

Graf 1: Daňové zatížení domácnosti 1 v letech 2008-2015

Zdroj: vlastní zpracování

Změny zákonů se na této domácnosti značně podepsaly, což je především vidět ve výše uvedeném grafu. Nulová či velmi nízká daňová zátěž variant „DZ na děti“ a „sleva na manželku“ v roce 2013 rapidně stoupla a pro všechny varianty sjednotila. Nebýt zavedení nové slevy za umístění dítěte, nemohla by tato domácnost uplatňovat žádnou slevu na děti a její daňové zatížení by bylo totožné s ostatními variantami.

8.2 Zhodnocení daňového zatížení domácnosti 2

Poplatník domácnosti 2 pobírá měsíční hrubou mzdu, kopírující průměrnou mzdu České republiky, proto je na tom co se finanční situace týká mnohem lépe, než poplatník domácnosti 1. Znamená to však i vyšší daňovou zátěž (u většiny variant) pro tuto domácnost, kterou popisuje následující tabulka.

Tabulka 27: Daňové zatížení domácnosti 2 v letech 2008-2015

období	sleva na poplatníka	sleva na manželku	DZ na 1 dítě	DZ na 2děti
2008	10,77%	6,55%	4,73%	2,92%
2009-2010	10,90%	6,68%	4,88%	2,96%
2011-2012	11,02%	7,06%	4,91%	2,76%
2013	11,03%	7,05%	4,91%	2,77%
2014	10,95%	6,90%	3,32%	1,14%
2015	10,99%	6,98%	3,33%	0,77%
průměrná hodnota	10,94%	6,87%	4,35%	2,22%

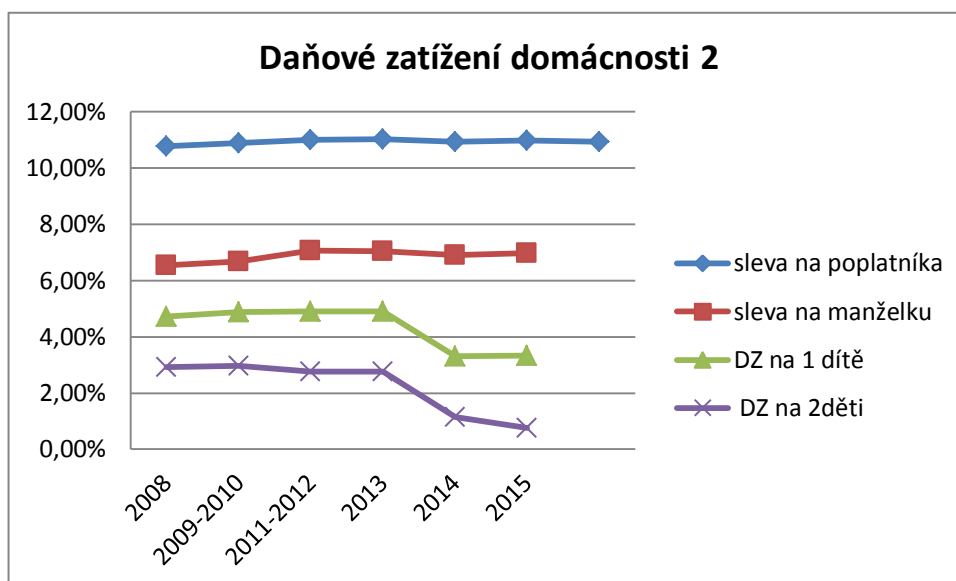
Zdroj: vlastní zpracování

I u této domácnosti padá nejvyšší daňová zátěž na poplatníka, jež žije v domácnosti sám. Její vývoj je mírně rostoucí, až na rok 2014, kdy malé snížení daňového zatížení způsobila výše zmiňovaná novela zákona, jež umožňuje nezdaňovat nahodilé příjmy do 30 000 Kč.

Obdobný průběh zaznamenávají i všechny ostatní varianty (mimo varianty „DZ na2 děti), pouze s tím rozdílem, že jejich daňová zátěž je nižší vzhledem k použitým slevám na manželku, za umístění dítěte a na základě daňového zvýhodnění.

U této domácnosti lze varianty s jedním či dvěma dětmi rozlišovat (jak ze samotné tabulky vyplývá), neboť novela zákona „znemožňující“ uplatnění slevy na manželku či daňové zvýhodnění se zde nepromítla.

Graf 2: Daňové zatížení domácnosti 2 v letech 2008-2015

Zdroj: vlastní zpracování

Oproti domácnosti 1, kterou změny zákonů citelně zasáhly, můžeme říci, že domácnost 2 novelami tolik poznamenána nebyla. Do roku 2013 docházelo k mírnému růstu daňové zátěže, který u varianty „sleva na poplatníka“ a „sleva na manželku“ zabrzdil rok 2014, avšak v následujících letech znovu pokračoval. U variant „DZ na 1 dítě“ a „DZ na 2 děti“ daňové zatížení od roku 2013 značně klesá.

Průměrné zatížení domácnosti je u prvních třech variant samozřejmě vyšší než v předchozí domácnosti, což je způsobené vyššími příjmy. Paradoxem je ovšem varianta se dvěma dětmi, kde je daňová zátěž nižší než u domácnosti 1 i přesto, že domácnost 1 má mnohonásobně nižší příjmy, což je samozřejmě způsobené nemožností uplatnění slev a zvýhodnění. Průměrnou daňovou zátěž o velikosti 10,94 % má na svých bedrech poplatník žijící sám. S daňovou zátěží 6,87 % se zaobírá poplatník uplatňující slevu na manželku. Velikost daňového břemene ve výši 4,35 % nese poplatník u varianty s jedním dítětem a 2,22 % s dvěma dětmi.

8.3 Zhodnocení daňového zatížení domácnosti 3

Hrubá mzda poplatníka domácnosti 3 je vysoce nadprůměrná, proto její finanční pozici můžeme označit za nejlepší ze všech. Tomu však odpovídá i daňové zatížení, které je u této domácnosti zdaleka nejvyšší.

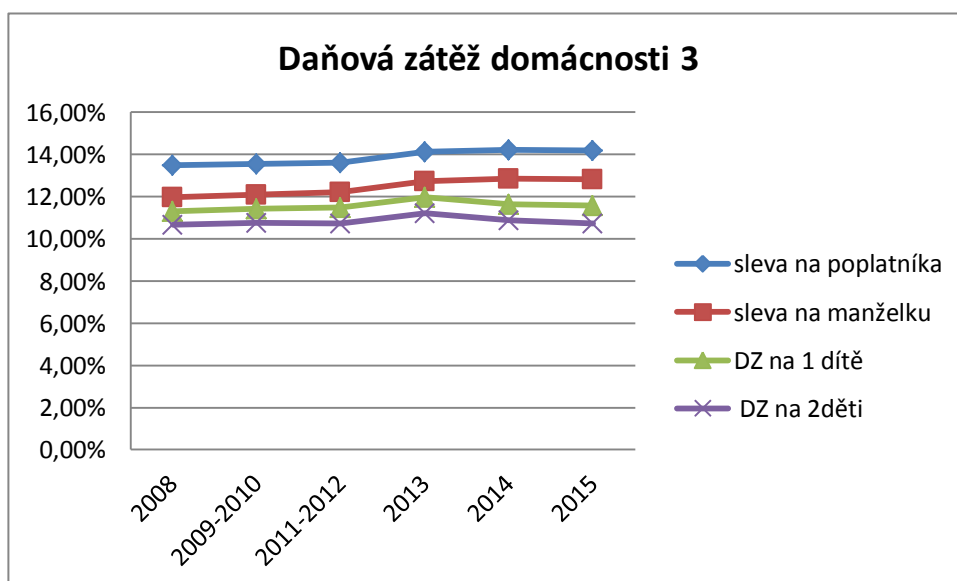
Tabulka 28: Daňové zatížení domácnosti 3 v letech 2008-2015

období	sleva na poplatníka	sleva na manželku	DZ na 1 dítě	DZ na 2dětí
2008	13,49%	11,97%	11,32%	10,67%
2009-2010	13,55%	12,10%	11,43%	10,75%
2011-2012	13,61%	12,22%	11,48%	10,73%
2013	14,12%	12,73%	11,98%	11,23%
2014	14,22%	12,85%	11,64%	10,89%
2015	14,18%	12,82%	11,59%	10,73%
průměrná hodnota	13,86%	12,45%	11,57%	10,83%

Zdroj: vlastní zpracování

Varianta „sleva na poplatníka“ představuje nejvyšší daňovou zátěž ze všech domácností a variant. Její hodnota stejně jako u domácnosti 3 v průběhu sledovaného období až na rok 2015 mírně stoupá, obdobný vývoj zaznamenává i varianta „sleva na manželku“. Pomalý nárůst daňové zátěže lze registrovat i u zbývajících dvou variant, ten je však zabrzděn v roce 2013.

Graf 3: Daňové zatížení domácnosti 3 v letech 2008-2015

Zdroj: vlastní zpracování

Ani tuto domácnost v průběhu sledovaného období daňové změny příliš neovlivnily, vývoj daňové zátěže je spíše rostoucí. Viditelné je však zvýšení daňové zátěže v roce 2013, způsobené zavedením solidárního zvýšení daně. Dále si lze všimnout, že výše daňové zátěže jednotlivých variant nezaznamenává takové rozdíly

jako u předchozí domácnosti, neboť daňové slevy a zvýhodnění se u tak vysoké daně tolik neprojeví.

Průměrné hodnoty daňového zatížení jsou pro jednotlivé varianty: 13,86 % u varianty „sleva na poplatníka“, 12,45 % u varianty „sleva na manželku“, 11,57 % u varianty „DZ na 1 dítě“ a 10,83 % u varianty „DZ na 2 děti“.

8.4 Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „sleva na poplatníka“

Varianta „sleva na poplatníka“ znamená variantu, kdy poplatník žije v domácnosti sám, optimalizace jeho daňové povinnosti znamená tedy pouze uplatnění základní slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Nutno podotknout, že tato sleva v celém sledovaném období neprošla žádnou změnou, proto ani daňové zatížení poplatníka této varianty nezaznamenalo žádné větší výkyvy.

Tabulka 29: Daňové zatížení varianty „sleva na poplatníka“ v letech 2008 -2015

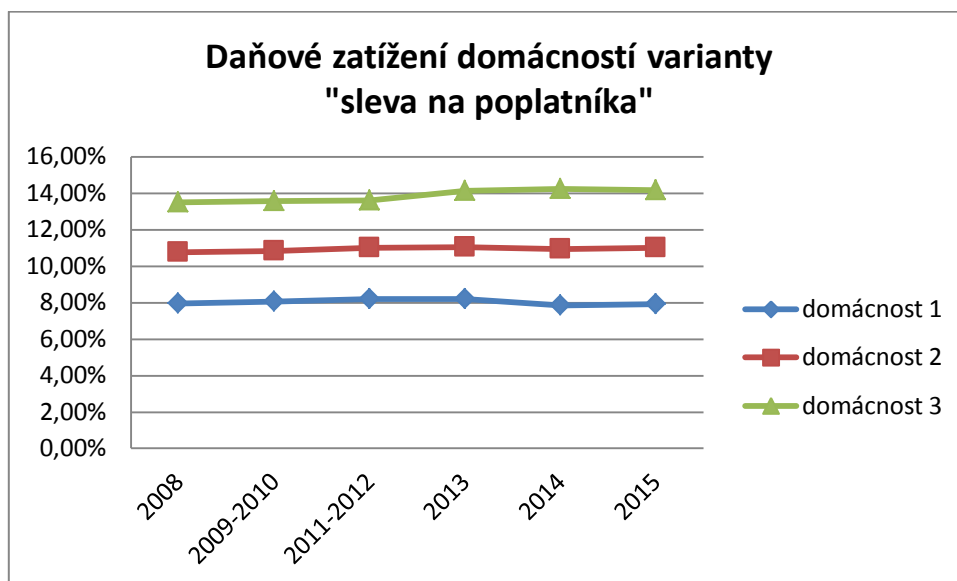
období	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3
2008	7,94%	10,77%	13,49%
2009-2010	8,07%	10,84%	13,55%
2011-2012	8,21%	11,02%	13,61%
2013	8,21%	11,03%	14,12%
2014	7,85%	10,95%	14,22%
2015	7,91%	10,99%	14,18%
průměrná hodnota	8,03%	10,93%	13,86%

Zdroj: vlastní zpracování

S růstem příjmů roste i daňová zátěž poplatníků, proto je logické, že nejvyšší daňové zatížení u této varianty nese poplatník domácnosti 3, jehož průměrná daňová zátěž za sledované období je 13,86 %. Průměrnou daňovou zátěž ve výši 10,93 % nese poplatník domácnosti 2 a nejnižší ve výši 8,03 % poplatník domácnosti 1.

Vývoj daňové zátěže je až na malé výjimky v roce 2014 případně 2015 vždy mírně rostoucí, což nejlépe zobrazuje následující graf.

Graf 4: Daňové zatížení varianty „sleva na poplatníka“ v letech 2008 -2015

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrná již výše zmíněná skutečnost a to, že daňová sleva na poplatníka v průběhu sledovaných let neprošla žádnou změnou a nedošlo ani k jiné změně v zákoně ovlivňující daňovou zátěž domácností této varianty, proto zde nedochází k žádným výrazným výkyvům. Průběh daňové zátěže je dá se říci rovnoměrný, až na domácnost 3, u které je patrné mírné zvýšení daňové zátěže v roce 2013 způsobené zavedením solidární daně.

8.5 Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „sleva na manželku“

U této varianty poplatník krom slevy na poplatníka uplatňuje i slevu na manželku, taktéž ve výši 24 840 Kč, neboť její roční příjem nepřesahuje v žádném ze sledovaných období mez stanovenou zákonem.

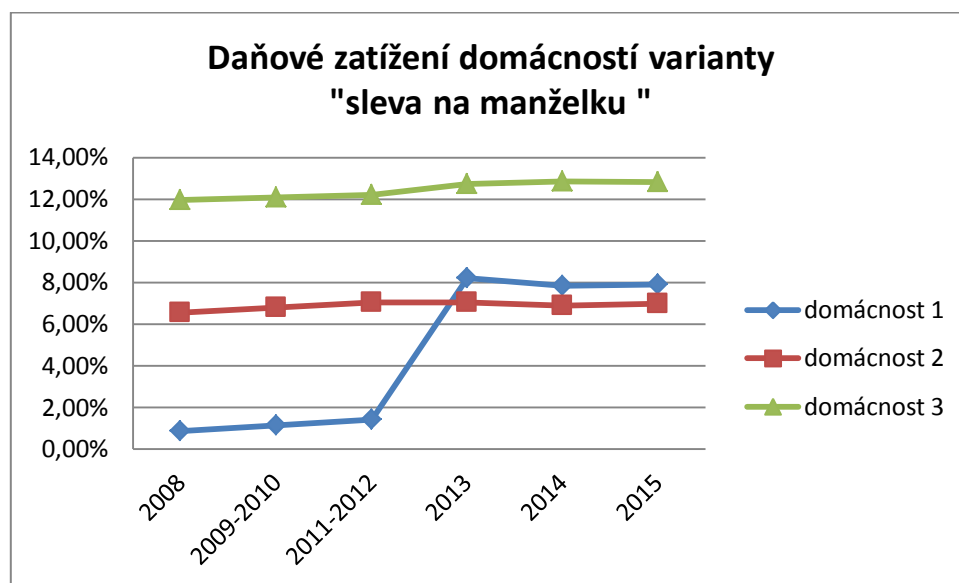
Tabulka 30: Daňové zatížení varianty „sleva na manželku“ v letech 2008-2015

období	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3
2008	0,87%	6,55%	11,97%
2009-2010	1,15%	6,80%	12,10%
2011-2012	1,42%	7,06%	12,22%
2013	8,21%	7,05%	12,73%
2014	7,85%	6,90%	12,85%
2015	7,91%	6,98%	12,82%
průměrná hodnota	4,57%	6,89%	12,45%

Zdroj: vlastní zpracování

Na první pohled je patrné, že u varianty „sleva na manželku“ změna zákona způsobila značný růst daňové zátěže, alespoň co se domácnosti 1 týká, neboť v roce 2013 vzrostla její hodnota z původních 1,42 % na 8,21 %. Průměrná hodnota daňové zátěže domácnosti 1 tedy činí 4,57 %. O 2,32 % více, tedy průměrnou zátěž 6,89 %, nese poplatník domácnosti 2, u které však nedochází, co se vývoje týká, k větším výkyvům. Nejvyšší průměrnou daňovou zátěž má domácnost 3, u níž v letech 2008-2014 její hodnota neustále vzrůstá.

Graf 5: Daňové zatížení varianty „sleva na manželku“ v letech 2008 -2015

Zdroj: vlastní zpracování

Zatímco u domácnosti 2 a domácnosti 3 má daňové zatížení tendenci spíše rovnoměrně růst (až na rok 2013), u domácnosti 1 dochází k prudkému nárůstu v roce 2013. Zajímavé je, že od tohoto roku je daňová zátěž domácnosti 1 větší, než domácnosti 2 i přesto, že příjmy domácnosti 2 jsou mnohonásobně vyšší. Tento paradox je způsoben tím, že se na poplatníka domácnosti 2 nevztahuje novela zákona, jež poplatníkovi domácnosti 1 znemožňuje uplatnění slevy na manželku a daňového zvýhodnění.

8.6 Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „DZ na 1 dítě“

U varianty „DZ na 1 dítě“ poplatníci modelových domácností mimo slevu na poplatníka a manželku dále mohou za stanovených podmínek uplatňovat daňové zvýhodnění na vyživované dítě, od roku 2014 pak slevu za umístění dítěte.

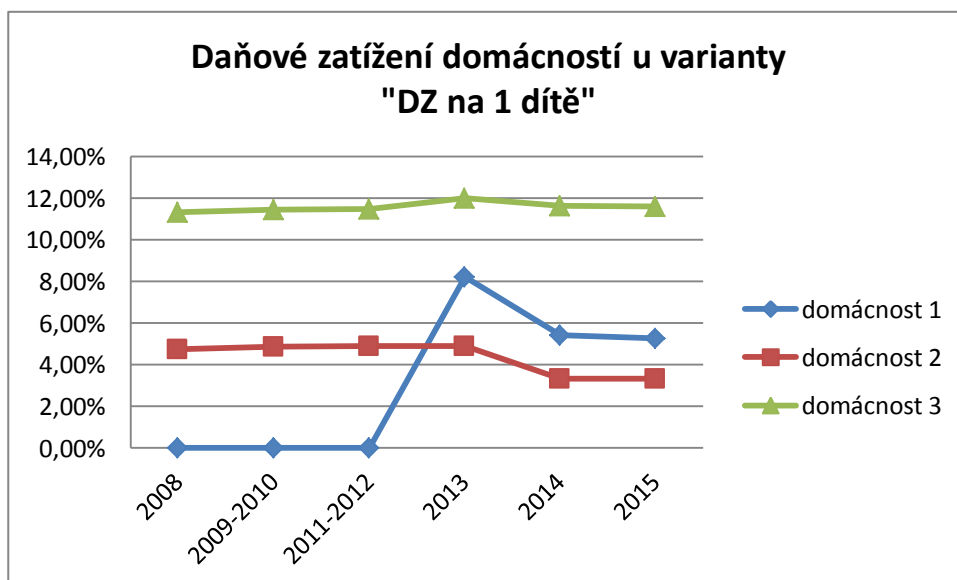
Tabulka 31: Daňové zatížení varianty „DZ na 1 dítě“ v letech 2008-2015

období	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3
2008	0,00%	4,73%	11,32%
2009-2010	0,00%	4,88%	11,43%
2011-2012	0,00%	4,91%	11,48%
2013	8,21%	4,91%	11,98%
2014	5,41%	3,32%	11,64%
2015	5,28%	3,33%	11,59%
průměrná hodnota	3,15%	4,35%	11,57%

Zdroj: vlastní zpracování

Jako v předchozím případě se i u této varianty změna zákona na daňovou zátěž poplatníka domácnosti 1 podepsala, zde je to však viditelné ještě mnohem více. Její rapidní růst z 0 na 8,21 % je tím víc patrnější, čím nižší je daňová zátěž domácnosti 2, neboť se průměrné hodnoty daňových zátěží těchto dvou domácností liší o pouhých 1,2 %. Daňová zátěž domácnosti 2 je opět mírně rostoucí až do roku 2013, poté klesá díky zavedení nové slevy na dani. U domácnosti 3 je stejný průběh jako v předchozích variantách, tedy mírný růst daňové zátěže, jež je v roce 2013 zvýšen díky solidárnímu zvýšení daně. Průměrné daňové zatížení se pohybuje v rozmezí 3,15 až 11,57 %.

Graf 6: Daňové zatížení varianty „DZ na 1 dítě“ v letech 2008 -2015

Zdroj: vlastní zpracování

Rozdíly v daňovém zatížení jednotlivých domácností nejlépe zobrazuje výše uvedený graf. Jsou z něj patrné prohlubující se rozdíly v daňovém zatížení domácnosti 1 a domácnosti 2, která i při značně vyšších příjmech platí nižší daně.

8.7 Zhodnocení daňového zatížení domácností u varianty „DZ na 2 děti“

U domácností se dvěma dětmi využívají poplatníci stejné slevy jako ve variantě předchozí, jen s tím rozdílem, že daňové zvýhodnění na vyživované dítě uplatňují na děti dvě.

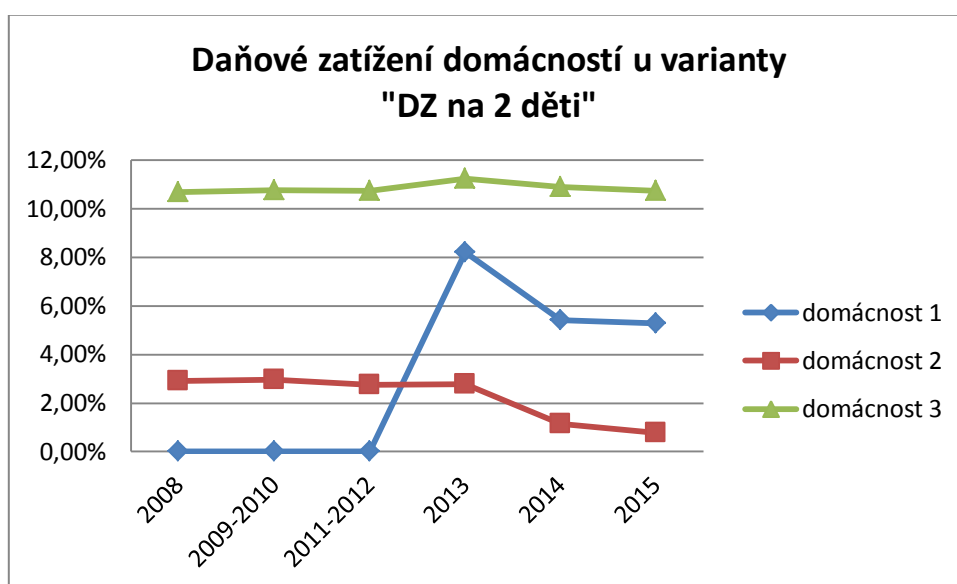
Tabulka 32: Daňové zatížení varianty „DZ na 2 děti“ v letech 2008-2015

období	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3
2008	0,00%	2,92%	10,67%
2009-2010	0,00%	2,97%	10,75%
2011-2012	0,00%	2,76%	10,73%
2013	8,21%	2,77%	11,23%
2014	5,41%	1,14%	10,89%
2015	5,28%	0,77%	10,73%
průměrná hodnota	3,15%	2,22%	10,83%

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrné daňové zatížení u varianty s dvěma dětmi je zdaleka nejnižší, co se všech sledovaných variant týká, což samozřejmě odpovídá množství uplatněných slev. Průměrná daňová zátěž domácnosti 2 je již o celé 0,93 % nižší, než u domácnosti 1, kde je daňová zátěž stejná, jako ve variantě předchozí, neboť v její finanční a daňové situaci množství dětí v daňové zátěži nehraje žádnou roli. Pokles průměrné zátěže zaznamenala i domácnost 3, která si oproti předchozí variantě polepšila o necelé 1 %.

Graf 7: Daňové zatížení varianty „DZ na 2 děti“ v letech 2008 -2015

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že daňové zatížení u domácnosti 3 až na rok 2013 mírně klesá. I u domácnosti 2 zaznamenáváme pokles daňové zátěže v jednotlivých letech, nejvýraznější je mezi lety 2013 a 2014. Výjimkou je samozřejmě domácnost 1, u níž je rapidní růst daňové zátěže v roce 2013 nahrazen jejím postupným snižováním v ostatních letech.

9. Diskuse

Na začátku praktické části této práce stojí tři domácnosti s různými příjmy, každá se čtyřmi variantami složení rodiny. Na jejím konci je řada čísel, tabulek a grafů zachycujících daňové povinnosti těchto domácností v průběhu let 2008-2015. Jak tedy tato zjištěná čísla interpretovat a jak shrnout dané výsledky?

Zkoumané období přineslo, co se daňové problematiky týká, mnoho změn a novel zákonů, žádná z nich však strukturu výpočtu daňové povinnosti příliš nezměnila, proto se v této části práce budu zabývat spíše než postupem výpočtu daně porovnáváním daňového zatížení jednotlivých domácností, tzn. rekapitulací nejdůležitějších faktů.

Rozhodně největší progresí daňového zatížení prošla domácnost 1, která změny v zákonech „odnesla“ nejhůře a zaznamenala celou řadu negativních vlivů. Nemožnost uplatnění slevy na manželku a daňového zvýhodnění na děti znamenala pro tuto domácnost nejen ztrátu daňového bonusu, ale i prudký růst daňové zátěže z 0 na 8,21 %, přičemž takto vysoké zatížení platilo v roce 2013 pro všechny čtyři varianty bez rozdílu. Od tohoto roku zcela ztratilo na významu rozlišovat variantu „sleva na poplatníka“ a „sleva na manželku“, neboť se daňová zátěž těchto variant dále vyvíjela zcela stejně. Totéž platí i u varianty „DZ na 1 dítě“ a „DZ na 2 děti“, kde je daňové zatížení totožné po celé sledované období.

V porovnání se skutečnostmi, které se staly v domácnosti 1 lze říci, že domácnost 2 žádné výrazné změny neprodělala. U variant „sleva na poplatníka“ a „sleva na manželku“ dochází v průběhu období spíše k mírnému nárůstu daňové povinnosti, což platí i pro zbylé dvě varianty, avšak pouze do roku 2013. Poté pozorujeme zřetelný pokles, způsobený změnami zákonů podporujících rodiny s dětmi, díky čemuž je rozdíl průměrné hodnoty nejvyšší a nejnižší daňové zátěže 8,72 %. Paradoxem zůstává, že průměrné daňové zatížení domácnosti 2 u varianty „DZ na 2 děti“ je i přes mnohonásobně vyšší příjmy oproti domácnosti 1 nižší a to vlivem opatření spojeného s aplikací paušálních výdajů.

Většími změnami daňové zátěže neprošla ani domácnost 3, a to i přesto, že od roku 2013 musí poplatník této domácnosti platit ještě solidární daň. Neznamená to však, že solidární zvýšení tuto domácnost nijak neovlivnilo. Její zavedení znamenalo skokový růst daňové zátěže u všech variant domácnosti. V průměru se daňové zatížení pohybuje

napříč jednotlivými variantami v rozmezí 13,86 – 10,83 %, z čehož vyplývá, že uplatnění slev a daňových zvýhodnění u poplatníků s vysokými příjmy nehraje takovou roli, jako u poplatníků s příjmy průměrnými či nižšími, neboť rozsah daňového zatížení mezi jednotlivými variantami u domácnosti 2 je 10,94 – 2,22 %.

Pokud se na celou situaci podíváme z opačné strany, tedy budeme-li porovnávat jednotlivé domácnosti v rámci různých variant, zjistíme, že s množstvím uplatněných slev se daňová zátěž domácnosti 2 stále více přibližuje domácnosti 1 (až ji nakonec zcela předčí) a stále více vzdaluje domácnosti 3.

A co z těchto výsledků tedy vyplývá? Když se nad celou věcí zamyslím, jako nejlepší možná varianta ze všech uvedených se mi jeví domácnost 2 s variantou „DZ na 2 děti“. Poplatník domácnosti 1 nejenže k příjmům z podnikání a k nahodilým příjmům pobírá jen hrubou mzdu pohybující se těsně u hranice mzdy minimální, ale ještě na dani zaplatí více, než poplatník domácnosti 2, který bere průměrnou hrubou mzdu. Nabízí se zde samozřejmě varianta domácnosti 3, kde poplatník bere nadprůměrnou hrubou mzdu, ale jeho daňové zatížení je ovšem mnohonásobně vyšší.

Na základě provedených výpočtů bych závěrem ráda podotkla, že současná opatření přijímaná vládou jsou, co se poplatníků týká, víceméně pozitivní a vedou spíše ke snižování daňové zátěže jak u zaměstnanců tak podnikatelů. K mému tvrzení přispívá i fakt, že vláda má snahu zrušit institut „superhrubé mzdy“ a solidárního zvýšení daně, ke kterému by mohlo dojít již v roce 2017.

10. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo provedení daňové optimalizace u jednotlivých poplatníků v určeném období, stanovení jejich daňové povinnosti a porovnání daňové zátěže. Pro dosažení tohoto cíle bylo nutné nejen vysvětlit problematiku této daně, ale především prostudovat jednotlivé daňové reformy, novely a změny zákonů, ke kterým každoročně dochází a tyto změny aplikovat do samotných výpočtů.

Na základě výpočtů doplněných o slovní komentáře lze sledovat nejen vývoj daňové povinnosti stanovených domácností a jejich daňových zátěží, ale i vývoj samotného zákona o dani z příjmů a určení trendů, které z vývoje vyplývají.

Jednotlivé daňové změny byly ilustrovány na konkrétních případech, na základě kterých došlo k „odhalení“ dopadů, jež tyto změny vyvolaly, neboť - jak bylo doloženo - na daňové zatížení poplatníků daně z příjmů nemá vliv jen samotná výše sazby daně, ale i daňové odpočty, slevy, zvýhodnění a způsob stanovení výdajů.

Ze srovnání jednotlivých domácností s různou výší hrubé mzdy (příjmů) vyplynulo, že ne vždy platí pravidlo, které říká, že poplatník s vyššími příjmy platí vyšší daně, než ten, jehož příjmy jsou nižší. Dále - u domácností s vysokými příjmy nejsou uplatněné slevy a daňová zvýhodnění na výsledné daňové zátěži tolik patrné jako u domácností s příjmy nízkými či průměrnými, kde - co se daňové povinnosti týká - hrají velkou roli. A konečně - v posledních letech, ve srovnání s předchozími roky, mohou poplatníci s dětmi uplatňovat stále vyšší hodnoty slev na dani a daňové zvýhodnění.

Co tedy říci závěrem?! Problematika daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob je nejen značně rozsáhlá, ale i obtížná co se její aplikace týká, a to nejen díky její složité konstrukci, ale i v důsledku každoročních změn a novel zákonů, jež poplatníky do jisté míry ať už pozitivně či negativně ovlivňují. Proto je potřeba při daňové optimalizaci postupovat obezřetně v souladu s aktuálním zněním zákona, které se v poslední době spíše přiklání ke snižování přímých daní, tedy ke zmírnění finanční zátěže firem a zlevnění ceny lidské práce.

11. Summary

The aim of the thesis is to carry out a tax optimization for individual taxpayers in an intended period, to determine their tax liability and to compare their tax burden. To achieve this purpose it was necessary not only to explain the issue of the tax but also to study individual tax reforms, novels and law changes which are made annually and to apply these changes in the calculations.

The outcomes showed that the changes had the worst impact on the household 1 whose low incomes were even reduced of a relatively high tax due to the law novels. The household 2 was influenced rather by positive changes which led in the final consequence of some options to lower tax burden than in household 1 despite of much higher revenues of the household 2. On the contrary, the household 3 was not too influenced despite of the fact that the solidarity tax increase was effectuated in this case.

On the basis of the calculations, we can say that the current measures related to taxpayers adopted by the government are more or less positive and they lead not to increasing but to reducing tax burden for employees and entrepreneurs. My statement is backed up by the fact that the government is trying to abolish the institute of „supergross wage“ and solidary tax increase which can be done already in 2017.

The thesis is written in the framework of the project GAJU 149/2014/S.

Key words:

JEL H2: Taxation, Subsidies, and Revenue

Seznam použité literatury

Publikace:

1. Brychta, I., Hajšmanová, M., & Kameník, P. (2015). *Tabulky a informace pro daně a podnikání 2015*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
2. Brychta, I., Vychopeň, J., Pilařová, I., & Strouhal, J. (2015). *Meritum Daň z příjmů 2015*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
3. Dušek, J. (2015). *Daně z příjmů 2015 přehledy, daňové a účetní tabulky*. Praha: GRADA Publishing a.s..
4. Dušek, J., & Sedláček, J. (2015). *Daňová evidence podnikatelů 2015*. Praha: GRADA Publishing, a.s.
5. Hamerníková, B., & Maaytová, A. (2010). *Veřejné finance*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
6. Kubátová, K. (2006). *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
7. Kubátová, K. (2015). *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
8. Nerudová, D. (2005). *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
9. Sojka, V. (2013). *Mezinárodní zdanění příjmů. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
10. Vančurová, A. (2013). *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer.
11. Vančurová, A., Láchová, L. (2014). *Daňový systém ČR 2014*. Praha: VOX a. s.

Elektronické zdroje:

12. Burian, O. (2013). *Daňová podpora výzkumu a vývoje*. Dostupné z <http://www.burianpartner.cz/clanek.php?id=7>
13. Děrgel, M. (2014). *Daňový odpočet na podporu odborného vzdělávání*. Dostupné z <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/danovy-odpocet-na-podporu-odborneho-vzdelavani/>
14. Dlouhá, P. (2013). *Daně převlékají kabáty. Přehled novinek od ledna 2014*. Dostupné z <http://www.penize.cz/dane/277701-dane-prevlekaji-kabaty-prehled-novinek-od-ledna-2014>

15. Dlouhá, P. (2014). Daňové novinky roku 2015. Jak se vám líbí? Dostupné z <http://www.penize.cz/dan-z-prijmu/288771-danove-novinky-od-roku-2015-jak-se-vam-libi>
16. European commission. (2001). *Taxation and customs union – personal tax*. Dostupné z http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/personal_tax/gen_overview/index_en.htm
17. Finanční správa. (2015). Daňové zvýhodnění v roce 2015. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/novinky/2015/danove-zvyhodneni-v-roce-2015-5600>
18. Finanční správa. (2015). Přehled nejdůležitějších změn pro občany na rok 2016. Dostupné z <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/novinky/2015/prehled-nejdulezitejsich-zmen-pro-obcany-6940>
19. Gola, P. (2013). *Skutečná sazba daně z příjmů u průměrné mzdy*. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/390895-skutecna-sazba-dane-z-prijmu-u-prumerne-mzdy/>
20. Gola, P. (2015). Daňová sleva na školku v roce 2015. Dostupné z <http://dumfinanci.cz/clanky/4963-danova-sleva-na-skolku-v-roce-2015/>
21. Hájková, G. (2011). Daňové změny 2011: Za více peněz méně muziky. Dostupné z <http://www.mesec.cz/clanky/danove-zmeny-2011-za-vice-penez-mene-muziky/>
22. Kandler, L. (2013). Slevy na dani a odčitatelné položky od základu daně. Dostupné z <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/slevy-na-dani-a-odcitatelne-polozky-od-zakladu-dan/>
23. Kohoutová, Z. (2013). Novinky 2013: jaké změny nás letos čekají ve financích. Dostupné z http://finance.idnes.cz/finance-2013-novinky-0nf-energie.aspx?c=A130102_123640_viteze_zuk
24. Kozelský, T. (2013). *Osobní daně v Evropské unii*. Dostupné z http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_osobni_dane_v_evropske_unii.pdf

25. Kracík, L. (2015). Odčitatelné položky od základu daně. Dostupné z <http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu/pruvodce/odcitatelne-polozky-od-zakladu-dane/>
26. Křížová, B. (2012). Změny v daňových a sociálních předpisech v roce 2012. Dostupné z <http://www.dane-krizova.cz/cs/legislativa/2012/15-zmeny-v-danovych-a-socialnich-predpisech-v-roce-2012>
27. Kurzy.cz. (2016). Mzdy-vývoj mezd, průměrné mzdy 2016. Dostupné z <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/mzdy/>
28. Ondrová, E. (2007). Reforma v dani z příjmů fyzických osob. Dostupné z <http://www.finance.cz/zpravy/finance/138963-reforma-v-dani-z-prijmu-fyzickych-osob/>
29. Skolek, T. (2007). Superhrubá daňová reforma?. Dostupné z <http://www.finance.cz/zpravy/finance/139332-superhruba-danova-reforma/>
30. Worldwide-tax. (2016). *The complete worldwide tax & finance site*. Dostupné z <http://www.worldwide-tax.com/>

Zákony:

31. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, platný pro rok 2015
32. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, platný pro rok 2016

Seznam tabulek, schémat a grafů

Tabulka 1: Vývoj sazeb DPFO v letech 1993-2015	7
Tabulka 2: Vymezení příjmů vstupujících do základu DPFO	10
Tabulka 3: Výpočet základu daně z příjmů fyzických osob	12
Tabulka 4: Výpočet daně z příjmů fyzických osob	13
Tabulka 5: Příjmy Domácnosti 1 ve sledovaném období	25
Tabulka 6: Příjmy Domácnosti 2 ve sledovaném období	25
Tabulka 7: Příjmy Domácnosti 3 ve sledovaném období	26
Tabulka 8: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2008	27
Tabulka 9: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2008	29
Tabulka 10: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2008	30
Tabulka 11: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v období 2009-2010.....	32
Tabulka 12: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v období 2009-2010.....	33
Tabulka 13: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v období 2009-2010.....	34
Tabulka 14: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v období 2011-2012.....	36
Tabulka 15: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v období 2011-2012.....	37
Tabulka 16: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v období 2011-2012.....	38
Tabulka 17: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2013	40
Tabulka 18: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2013	41
Tabulka 19: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2013	43
Tabulka 20: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2014	46
Tabulka 21: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2014	48
Tabulka 22: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2014	49
Tabulka 23: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 1 v roce 2015	51
Tabulka 24: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 2 v roce 2015	52
Tabulka 25: Výpočet daňové povinnosti domácnosti 3 v roce 2015	53
Tabulka 26: Daňové zatížení domácnosti 1 v letech 2008-2015	56
Tabulka 27: Daňové zatížení domácnosti 2 v letech 2008-2015	58
Tabulka 28: Daňové zatížení domácnosti 3 v letech 2008-2015	60
Tabulka 29: Daňové zatížení varianty „sleva na poplatníka“ v letech 2008 -2015	61
Tabulka 30: Daňové zatížení varianty „sleva na manželku“ v letech 2008-2015.....	62
Tabulka 31: Daňové zatížení varianty „DZ na 1 dítě“ v letech 2008-2015	64
Tabulka 32: Daňové zatížení varianty „DZ na 2 děti“ v letech 2008-2015	65
Schéma 1: Slevy na dani z příjmů fyzických osob	18
Schéma 2: Obecné principy daně z příjmů fyzických osob	22
Graf 1: Daňové zatížení domácnosti 1 v letech 2008-2015.....	57
Graf 2: Daňové zatížení domácnosti 2 v letech 2008-2015.....	59
Graf 3: Daňové zatížení domácnosti 3 v letech 2008-2015.....	60
Graf 4: Daňové zatížení domácností varianty „bez manželky“ v letech 2008 -2015	62
Graf 5: Daňové zatížení domácností varianty „bez dětí“ v letech 2008 -2015.....	63
Graf 6: Daňové zatížení domácností varianty „1 dítě“ v letech 2008 -2015	64
Graf 7: Daňové zatížení domácností varianty „2 děti“ v letech 2008 -2015	65

